По конфіскаті — наклад другий.

Ч. 46 (200). Львів, четвер 1. марта 1923. оплачено гуртом. Рік II.

ГРОМАДСЬКИЙ ВІСТНИК

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.

Конто почт. щад. 143.322.

Адреса для телеграмів Громадський Вістник Львів.

Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.

Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 7000 Мп.

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лір. Німеччині 18 000 п. марок. Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 100 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 18000 мп. Зміна адреси 500 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

Ціна примірника 500 мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Перемишль
Впр. о. Зубрицький А.
Чацкого 6.

Львів, 28. лютого 1923.

Польсько-литовський конфлікт.

З Варшави передають ось які вістки: Коли в мин. понеділок, т. є. 19. ц. м. стало загально відомим, що Союз Народів признав Клайпеду Литві, французькі і англійські кружляки нагло покинули пристань і виплили на Балтик. Зараз після їх виїзду зявилися в місті литовські узброєні відділи, обсадили всі важніщі будівлі, вивішуючи на них литовські державні прапори. Дотеперішний дипльоматичний представник Литви в міжнародній клайпедській комісії п. Гайлюс попросив до себе на розмову польського представника п. Шароту. Гайлюс зав'звав Шароту, щоби покинув місто до 24 годин, а коли польський представник запротестував проти такої поведінки литовського представника, останній заявив, що у випадку опору зі сторони Шароти — його виїзд наступить під примусом. Гайлюс видав приказ службі спакувати подорожні клунки Шароти і тепер польський представник вже у Варшаві.

Але виразніще проговорився ще другий литовський представник в Клайпеді, командант литовських узброєних відділів Будрис. До кореспондентів чужої преси він, коли вірити донесенням польської преси, сказав ось що:

З польського протесту ми собі нічого не робимо, подібно, як не робили собі нічого з протесту коаліційного представника п. Петісн до Ради амбасадорів з приводу нашого виступу. Ріжниця нашого відношення до польського і коаліційного протесту тільки в цьому, що перший протест він, Будрис, сховав у портфель, тоді, як другий сховав в столик — тому, бо... його формат був за великий а папір за твердий... (sic!)

Хто не вірить, хай прочитає вістки польської преси з 25. ц. м.!

Так ось закінчився перший період польсько-литовського змагання за Клайпеду. Закінчився, як показується, повною побідою Литви.

Але на цім не кінець. Відомо, що на останньому засіданню Ради Союза Народів вирішено „остаточно“ також справу невтрального польсько-литовського пояса. Тут як рекомпензату для Польщі за відібрання Клайпеди, признано їй смугу землі здовж залізничої лінії Вильно-Гродно й польський уряд вислав туди узброєні відділи для прилучення новонабутої области до державної области. Та Литовці не признали вирішення Ради Союза Народів і тепер йдуть між польськими і литовськими відділами постійні сутички. Справа, значить, повисла в повітрі і творить біля рурської области ще один жевріючий пункт на політичному европейському вулькані.

Набирає воно тим більшого значіння, що в останнім менті вмішалась до нього большевицька Росія. Чічерін вислав до польського уряду дуже гостру протестуючу ноту, в якій заявляє, що вирішення справи польсько-литовського пояса, зробленого без участи Росії, Росія як безпосередно заінтересована в цій справі, не може визнати. Одночасно переслав Чічерін ноту до правительства в Ковні, в якій заохочує Литву до найрішучійшого опору проти несправедливого вирішення спірної справи невтрального пояса, запевнюючи Литву в найділяльніщій допомозі в дальшій акції.

Ця нота представника большевицької Росії викликала на Заході, а головно у Франції, справжнє заворушення. Вся французька преса переповнена коментарами до цеї ноти і цілком слушно кладе на неї велику вагу. Чому?

Литва разом зі спірним поясом творить найближчий і найвигідніший поміст між Росією і Німеччиною. Під чиїм політичним і мілітарним впливом буде находит ся ця область, той матиме [illegible] загальний уклад політичних відносин на Сході Европи. Високо на півночі, значить, повстає другий Балкан і як колись перед війною боротьба за Новобазарський Санджак була завзятою боротьбою всіх головних держав Европи за перемогу на Балкані, так тепер діється і тут.

Політика Франції супроти Росії ясна. Франція напружує всі свої сили на те, щоби не допустити до політичного союзу між Москвою і Берліном. При чому Франція не дивиться на хвилеву форму державної влади в Росії, большевизм. І готова навіть, як це говориться відкрито не від сьогодні, признати большевицький уряд, але за ціну перетягнення Росії на свій бік.

Але і Німеччина не спить. Рівномірно зі слабою французькою акцією йде з цілим розмахом плянова акція Німеччини для політичного і господарського підбою Росії. Наслідки такої російсько-німецької кооперації були вже нераз зясовувані і годі тут самозрозуміле ще раз підчеркувати. Чи, на скільки і як далеко зайшли отсі взаємини, важко непоінформуваному розібрати.

На кожен випадок — не лежить у французькому інтересі, аби Литва була до Франції ворожо настроєна і звідси вияснення, чому такий вірний досі польський секундант, яким, без сумніву, була на дипльоматичному полі Франція, нагло в справі Клайпеди ба й невтрального пояса — покинув Польщу. Французький представник у Варшаві [illegible] польської преси, рішуче запротестувати проти якої небудь протилитовської акції зі сторони Польщі і польський уряд мусів послухатися голосу свого західного опікуна.

Становище Англії в польсько-литовськім конфлікті явно по стороні Литви. Раз тому, аби доскулити Франції за її впертість в справі обсади Поруря, відплатитися за всі „криті ходи“ на Близькім Сході, але головно — з уваги на свій безпосередній політично-господарський інтерес. Англія послідовно переводить діло підбивання під свій вплив берегів Балтику (Лотва, Естонія, Фінляндія) і промощення собі шляху прямо в нутро Росії.

Нічого й казати, що всі ці перехресні політичні струї глибоко врізуються у великодержавне становище Польщі. В історичному минулому Польща хиталася між дилемою: бути державою балтійською або чорноморською. В неї було ясне зрозуміння необхідности оперти своє істнування на балтійському або чорноморському березі. Без сумніву — був мент, в якім Польща могла доволі легко добитися першої цілі, але її нестримний гін на Схід, торкнув її на нездійснимий шлях пробиття крізь українську національну масу до Чорного Моря і в результаті Польща не осягнула ні першої ні другої цілі — а втратила свою державну самостійність. Старі історичні вагання повторюються і тепер. І мабуть недалеке

Пр. 121/23. В Імени Річипосполитої Польської! Суд окружний карний яко Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Громадський Вістник“ число 38. (192) з дня 20. II. 1923. в артикулах під заголовками: 1) „Становище Ігалії в справі Східної Галичини“ в уступі від слів: „в справі насильної“ до кінця. 2) „Українські справи“ в уступі між сл вами, „соймі у Варшаві“ і „З огляду“. 3) „Французька преса“ в уступах: а) між словами: „Муха і бричка“ і „Автор ставить“, б) від слів: „щоби використати“ до кінця, містить в собі ество злочину з § 65 а) закона карного, узнав доконану в дни 19. лютого 1923 р. конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 процедури карної заказ дальшого розширювання того друкового письма. Зз разом видав наказ відвічальному редакторови тої часописі, щоби се рішення помістив безплатно в найблищім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. грудня 1862 Д. п. д. № 6 ех 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 400 Мп. — Львів, дня 20. лютого 1923.

(Підпис нечиткий)

майбуття покаже, чим вони покінчаться.

У всякому разі — дотеперішний хід подій не дуже рожево обернувся для новоповсталої Річипосполитої. Остання фаза польсько литовського конфлікту показує це виразно. (л.)

Нова конституція Союза Соц. Сов. Републик.

III.

Як карна санкція для поодиноких союзних республик, котрі захотілиб піти всупереч поданим прінціпам, подумана остання постанова 1-го уступу, в якій кажеться, що спільні установи союзної держави **мають право зносити такі рішення** союзних республик, які нарушують основний союзний договір.

Не забули також совітські законодавці про дуже важну установу державної поліції. Це є ославлена чека. Називається вона Обєднаним Орґаном Державної Політичної Управи (в скороч. Політком.) Голова політкому входить на правах нар. комісара в склад ради нар. ком. з дорадчим голосом. Для її допомоги установлений головний державний суд. Поліційна влада є на основі постанови уст. 12. конституції зорґанізована чисто централістичним способом.

Таким чином з під компетенції цих союзних республик висунені всі головні справи, які досі находилися у їх самостійному віданню. Як буде виглядати доповнююче законодавство поодиноких союзних республик, в конституції близше не говориться. Фактично рішить в майбуттю їх відпорна сила супроти державного центра і непереможна льоґіка самого життя. В кожному випадку: столицею союзної держави установлена від тепер формально Москва і про це говорить виразно уст. 23 конституції.

Годі д[illegible] зна[illegible] постанов. Вони цілком недвозначно говорять про те, що прінціп рішучого централізму побідив на цілій лінії.

Та справедливість вимагає звернути біля цих тіней також увагу і на ясні сторони конституції.

Про що вони говорять? Вони говорять про те, що большевицька Росія зробила рішучий крок в напрямі централізму. Та проте всецїло його не перевела. І тут льоґіка фактів витиснула своє пятно на формальній букві закона. Відосередні змагання поодиноких немосковських частин Росії, природний зріст почуття їх національної окремішности все таки приневолив теперішніх керманичів Росії не тільки до формальних, але і фактичних уступок на рахунок цих областей. Нема ніякого сумніву, що керували тут большевиками не якісь огляди на теоретичні прінціпи або сентимент, тільки відчуття дійсних потреб, яких годі знехтувати.

Першою признакою цього стану справи являється сама назва держави. А радше: недостача такої назви. Офіціяльна назва звучить: Союз Совітських Соціялістичних Республик (С. С. С. Р.) і вона все таки не охрещує російської держави іменням будь Росії, будь Московщини. Навпаки. В цілій конституції послідовно вживається термін: союзна держава (по нім. Bundesstaat), який і дійсно підтягає теперішний державно-правний устрій большевицької Росії під цю, відому в державному праві, научну катеґорію. Фактично виглядає він так, як була збудована перед війною Німеччина. Біля центрального правительства в Берліні і загально-державного законодавства істнували там ще окремі краєві уряди, парляменти і так буде в майбуттю в большевицькій Росії.

З огляду на майбутний розвиток відносин на Сході Европи важним являється цей факт, що тепе[illegible] прийшов до буття на основі договору, який заклю[illegible] підписали поодинокі, формально самостійні досі і сфедеровані з Московщиною совітські республики. А останній, 26-ий уступ конституції навіть дає їм, очевидно, теоретичну під цю пору спромогу, вільного виступлення зі союзу.

Дуже цікаво рівнож підчеркнути, що в склад союзної республики увійшли досі крім Московщини ще тільки: сов. Україна, Білорусь і Закавказя. Натомісць невирішена ще формально доля других областей, головно азійських, б. Росії. Про Туркестан, Сибір і т. д. не згадує конституція нічого.

Наша увага мусить отже зупинитися на цих справах, які конституцією виразно залишені відданню обласних урядів і законодавства.

Тут належать в першу чергу: уряди поодиноких союзних республик і їх персональний склад.

На основі постанови уст. 18 конституції в склад Ради народніх комісарів союзних республик входять: Предсідник ради народніх комісарів, заступники предсідника, предсідник ради народнього господарства, земельних справ, нар. ком. прохарчування, нар. ком. праці, внутрішних справ, юстиції, селянсько робітничої інспекції, народньої освіти, здоровля, соціяльного забезпечення і національних справ. Про уповноважених при союзній раді була згадка вище.

На цій постанові і кінчається мова про обем компетенцій союзного правительства. Як вони виглядатимуть на ділі, про це нічого розводитися. Для московського центра обласні уряди будуть орґаном для виконування його приказів, але з другого боку—сам факт їх істнування і інституція обласних рад вкупі з обласним законодавством все таки, хоч і проти волі Москви, буде далі творити основу для ограниченого самостійного життя цих областей. Від них самих, від їх волі і життяздатности залежатиме отже дальший розвиток відносин на области б. Росії. Постанова про збереження прав рідної мови, в тім числі і української, задержано в уст. 14 конституції.

Вкінці ще одна увага. Становище до суті заіснувавшого тепер в большевицькій Росії стану справ, колиб тільки ограничитися на самих його темних сторонах дуже легке для кождого, кому приходиться жити поза ними. Алеж жадна неґація на словах не змінить дійсного факту. Ніхто не сумнівається про те, що розвиток нації в напрямі її повної самостійности піде своїм нестримним ходом вперед. Конституція є все тільки паперовим підтвердженням хвилево істнуючого фактичного укладу сил в нутрі суспільности. Це, очевидно, відноситься і до України. І те, що витворить зі себе українське громадянство, його реальні сили, самодіяльна творчість на всіх ділянках життя — матиме рішуче значіння для дальшої долі нації.

Д-р Павло Лисяк.

ПРЕСА.

Танець апашів — „угода“ товчеться як Марко по пеклі.

Коли в одній з тижневих газет, друкованої українськими буквами розпочалася безоглядна калюмніяторська кампанія проти політичного проводу в краю, специяльно скерована проти голови „Нар. Комітету д-р Вол. Бачинському, ми ще не передбачували її справжньої мети. Знаючи, як велика ненависть до особи д-р В. Бач. палає в „благородних“ серцях анархічних „діячів“ на особистому підкладі, ми не допускали початково можливости, щоби за їхньою акцією крилися глибші причини. Та згодом вияснилося правдиве обличя цеі кампанії, яка має за мету: р о з б и т и н а й с и л ь н і й ш у п а р т і ю в к р а ю н а д в а в о р о ж і т а б о р и не дивлячись на це, що тим чином ослаблюється відпорність українського громадянства в найтяжчому лихоліттю.

Щоби осягнути цю мету згадані елементи взялися по майстерськи до діла. Вони не йшли слідами „Рідного Краю“, „Обнови“ чи „Хлопської Правди“, не виступали проти всього українського ґромадянства, тільки постановили скомпромітувати найактивнійших діячів нашої партії, обкидати їх липким болотом своїх нікчемних сплетень і перед безкритичними людьми пред[illegible] як „угодовців“, а себе як „оборонців“ національної чести і всенародніх змагань.

І все було би пішло як найкраще, колиб недискретна польська преса не була відслонила заслони з цих „благородних“ намірів. Сплетні цього підібраного і жовчю до особи д-ра Бач. обєднаного гуртка миттю підхопила польська преса і завела пяний танець апашів. На всі лади почато говорити про

МИХАЙЛО СТРУТИНСЬКИЙ.

Богдан Лепкий.

Інформаційний нарис.

Е. Турбацький в передмові до першої збірки оповідань Б. Лепкого („З села“, Чернівці 1898. р.) назвав писання поета не „штукою для штуки, а штукою для життя“. Це очеркнення підтвердив і сам поет у післослові до збірника, своїх поезій, який появився у Ляйпціґу в минулому році.

Життєві обставини поета так склалися, що годі йому було посвятитися виключно літературній творчости.

„У мене, за тяжкою шкільною роботою, не було часу, щоби написати все те, що під перо просилося. Я писав по ночах“ — пише поет у згаданому післослові.

Літературній творчости міг поет посвячувати тільки вільні хвилини від праці на хліб насущний, хвилини, призначені в нормальних умовинах на відпочинок. Не було змоги звернути всю увагу, скупчити увесь свій хист на поглиблювання сюжетів, на різьблення форми. А всеж серед українських письменників, що вийшли з під розложистого дуба творчости Франка, Лепкий займає чільне місце. Визначний вроджений талант, безпосередність і безоглядна щирість всього, що написав Лепкий, чуткість на все те, що ділялося на рідній землі, зєднали Лепкому широкий круг читачів і тривке місце в українській літературі.

Творчість Лепкого — це зеркало думок і мрій, настроїв і кличів широких кол української інтелігенції в Галичині. Тієї інтелігенції, що своїм корінням глибоко сягає в село, якої світогляд в своїх чуттєвих основах зростав між селянською стріхою і патріотичним приходством.

Лепкий все був виразником моменту. На його творчости можна прослідити нарастання чи занепад духових цінностей серед українського громадянства на Галицькій Україні.

Розцвіт творчости поета припадає на перше десятиліття його літературної діяльности, отже на час, в якому Галичина в білянсі української літератури записалася найкраще, в якому українська політична думка довоєнної доби плила найглибше. Збірки лірик Лепкого: „Стрічки“, „Листки падуть“, „Осінь“, „Над рікою“, „З глибини душі“ (вибір), збірки оповідань: „З села“, „З життя“, „Оповідання“, „Щаслива година“, „Нова збірка“, „Кара“, „По дорозі життя“ (вибір) — появляються в рр. 1898—1905. В творах, які появилися в чергових передвоєнних роках („Поезіє, розрадо одинока“, „З над моря“, „Кидаю слова“) замітне ослаблення старих джерел творчости Лепкого.

Поет залюбки віддає свій талант на услуги дидактики пише „Для ідеї“ (з нагоди сотних роковин уродин Шашкевича), „В Тарасові роковини“ (з нагоди сотних уродин Шевченка). Автор „Осени“ щораз частійше зачинає промовляти як громадянин, як український націоналіст, для котрого головним завданням є будження національної свідомости, національної гордости, національної енергії. Поет споминів і тихої задуми робиться речником визвольного Чину.

„Ломіть кордон!“ — кличе в останній передвоєнній збірці („З над моря“) і дає вислів своїй глибокій вірі в побідне Завтра:

А я вам кажу: день іде,
Іде така година,
Коли ні тут, ні там, ніде,
Кордонів жадних не буде,
Лиш даль далека, сина.
А я вам кажу: близький час,
І хвиля не далека,
Що буря звіється нараз,
Згуртує і змішає нас
І з близька і з далека,
Хто каже вам, що все одно,
Де жити, як вмірати,
Той тягне вас в багно на дно,
Той вам дає без дна судно
І каже кермувати.
А я вам кажу: майте слух
І позір тому дайте,
Що вам говорить волі дух,
Про близьку хвилю заверух
І хвилі тої чайте!
Як вдарить нам підземний дзвін
І сурми заголосять,
То йдім туди, де кличе Він,
Через кордони, ген, на Дін!...
Нас кости предків просять.
Не підем ми, прийдуть вони,
Таке вже в світі право...
Так ти нас, воле, розогни,
Веди, веди нас, славо!...

І в цім напрямі в останніх роках дав поет кілька творів небуденної вартости (м. и. „Ноктюрн“)

Найкращий свій мужеський вік прожив Лепкий з далека від Рідного Краю. Та все, що ділялося і творилося в країні, де „колисав його колиску крик неволеного люду“, де вчився рідних слів „від темних лісів, від квітистих лугів, від журливих потоків студених“ — находило чуткий відгомін в його поетичній творчости.

* * *

Богдан Лепкий уродився 9. падолиста 1872 р. в Крегульці, гусятинського повіту, де його батько о. Сильвестер (літературний псевдонім: Марко Мурава) був священиком. З Крегельця перенеслися родичі Богдана до Поручина, а відтак до Жукова в бережанськім повіті. З Бережанщиною вяжеться у поета більшість споминів з молодечих літ. Науку читання побирав з фейлєтонів „Діла“. До ґімназії ходив у Бережанах. Мешкав у свойого діда о. Михайла Глібовицького. О. Глібовицький, людина з деякими аристократичними нахилами, а при тім пристрастний любитель музики і взагалі мистецтва — мав значний вплив на духовий розвиток свойого внука.

З ранніх літ проявляв Богдан хист до малярства. Це було по ну-

„угоду“. Одні ніби то вихвалювали політичний розум д-р Бач., що — мовляв — він переконався про конечність „угоди“, а одночасно попрікали його опонентів-маняків, другі — навпаки — горожилися проти „угоди“. Одним словом довкола особи д-р Бач. і мнимої „угоди“ знявся небувалий гармідер, галас, крик, охання, закляття і прокляття, пеани і проклони, перестороги, гноївка подлих наклепів. А о це власне ходило, бо посторинній глядач, невтаємничий в аркани подібної тактики, міркував сяк-так, але вкінці звичайно приходив до переконання, що щось мусить бути на річи, коли такий крик піднявся, коли так стікає піниста слина з посинілих губ ріжношерстих комедіянтів.

І в польській пресі пішло і пішло, як вода по лотоках, а 12. лютого зявилася в польськім соймі резолюція п. Домбского про конечність усталення східних границь Польщі. Відомо прецінь, що все, коли тільки на міжнародній арені зявлялася справа Сх. Галичини, польська диплъоматія висувала якийсь „клин“, щоби „доказати“, що Поляки вже „годяться“ з Українцями, що ніяке вирішення не є потрібне. До цього служила „ухвала“ про оснування українського „університету“... з одного факультету...“ в Станиславові, опісля славетна „воєвідська автономія“, а тепер „угода“. І ту „угоду“ з подиву гідною послідовністю, із самовідречною ревністю і невтомністю реклямувала одна ґазетка, друкована українськими буквами, з цілою польською пресовою армадою. Щож, „schöne Seelen finden sich“. Але тепер може вкінці деякі українські кола, що піддалися впливови цеї нікчемної акції, може опаматаються і зрозуміють вкінці, на чий млин йде вода.

До китиці „угоди“ на память грядучим поколінням хочемо зібрати ще кілька „квіток“. Поки-що подаємо голос одного „кресового“ свистка.

Поруч инших польських органів сплетню про „угоду“ спішно підхопив „кресовий“ тижневик „Курієр Станіславовскі“, труба станиславівського воєводи і в ч. 135 помістив передовицю „Угода“.

Він дуже радіє з приводу мнимих „угодових пертрактацій“ галицьких Українців з польським урядом. Основною передумовою „угоди“ є признання польської державности. Українські політики, що роблять „угоду“, не повинні лякатися пайдократії; одночасно повинні дати запоруку, що додержать „угоди“, яка в нічім не може ослабити звязків Сх. Галичини з Польщею.

З наміром заохотити Українців до „угоди“ цей свисток малює, — перед означенням східних границь Польщі, — в чорних красках міжнароднє положення, спеціяльне неприятливе для... Українців, а з другого боку твердить, що українське населення пропадає за Польщею. Цю свою відданість засвідчило українське населення головно охотою служити в польськім війську. Українці в призивнім віці на вискоки, один наперед другого ставали до польської бранки. Всі є за Польщею, а тільки дрібна горстка не хоче признавати польської суверенности над Сх. Галичиною. А та горстка спирається тільки на „безкритичній молоді“. З під терору тої горстки

„мабуть наміряє визволитися д р В. Бачинський. Д-р Бачинський є політиком реальним і поважним і ґрупує біля себе людей, що дають ґарантії додержання принятих зобовязань. Не можемо від нього жадати більше поза державною льояльністю, декларацію котрої мусить зложити як передвступну умову угоди, що до точок котрої можна буде вести переговори“.

Розуміється, українська програма певно буде дуже широка, певно невигідною буде „угода“ для деяких польських партій з огляду на соціяльний характер українського руху. Але трудно. Українці повинні погодитися з тим, що все здобувається етапами, а Поляки повинні бути свідомі того, що польсько-українська „угода“ скорше чи пізніще мусить наступити. Щоби ще більш заохотити Українців до „угоди“, станиславівський свисток так переконує українське громадянство:

„Українці, живучи в польській державі, як що думають тверезо, знають, що Польща мусить задержати в своїх границях Східну „Малопольску“ — як з господарських, так і політичних причин“.

Не думаємо полемізувати з маяченнями станиславівського свистка. Скажемо тілько, що д р В. Бачинський, будучи реальним і поважним політиком, ніколи і в сні не допускав ніякої угоди.

М. Ч,

ВП. Передплатників в Чехо-Словаччині присимо отсим складати передплату за наш часопис в Банку Чеських Леґіонів в Празі на конто Видавн. Спілки „Діло“ у Львові, а нас повідомити листівкою. — *Адміністрація.*

Велика Україна.

В Одесі.

До Кишиньова проїздом до Букарешту прибув з Одеси представник Ліги Націй в Румунії, Баруілері, який уділив представникам преси таких інформацій: „В совітських ґазетах раз-у-раз упевняють, що до голоду на Україні тепер. Я обїхав кілька районів, жив довший час в Одесі й через те повинен сконстатувати, що ці твердження невірні. Дійсно, коли побачим, що на базарах богато продуктів, коли подивишся на каварні, ресаврації, столові і т. д., то видається, що голодні часи, які переживала Україна, наче вже минули. Але це зовсім не так. Те, що продукти є, зовсім не означає, що громадянин може ними користуватися. У населення — я маю на увазі масу — спостерігається повна відсутність грошей, Як й ранійш скрізь панують злидні. Не може бути й мови про зменшення тієї допомоги, яку ріжні добродійні орґанізації дають Україні і Росії. З окрема дуже важке становище дітей-сиріт. Дитячі притулки в звязку з паливною крізою не опалюються й тому діти з них розбігаються, займаються випрошуванням й крадіжками. (Руспрес).

Розвал транспорту.

В десятих числах лютого совітські ґазети розпочали кампанію з приводу важкого становища, яке загрожує українському транспорту в звязку з паливною крізою. В наслідок браку палива полудневі й полудново-західні залізниці перевели нове скорочення пасажирського й товарового руху. На полудневих залізницях припинена подача вагонів під всякі перевозки за виключенням військових, продовольчих і паливних. На полудново-західних залізницях припинена робота ремонтних майстерень. В харківських урядових колах обговорювалось питання про переадресування всього палива на колесах на адресу залізниць. Рішення це не було здійснено тільки завдяки енерґічному протестови з боку представників металюрґічної промисловости. (Руспрес).

Державне господарство в Катеринославщині.

По оф'ціяльним даним становище державних підприємств на Катеринославщині виглядає так: з металюрґічних 19 заводів віддано у аренду лише два, решта нечинні. Чотири механічних заводів на протязі перших шести міцяців 1922 року не виконали й десять відсотків проєктованої для них програми. В шкурятянному тресті виявнено не лише безгосподарність але й зловживання. Кравецька промисловість губернії не виконала замовлення військового відомства, при чому матеріяля рострачено. Спіртотрест, який повинен був викурити 1,100.000 ведер, провадить роботу лише на трьох заводах, виконав лише 10 прц. завдання, при чому 35.000 ведер рострачено. З 69 трестованних заводів є чинних лише 29, з 165 підприємств відданих у аренду, 80 прц. стоять. В звязку з таким станом державної промисловости на Катеринославщині виник проєкт признання урядової ревізії всіх справ катеринославського совнархозу й управління державних трестів.

тру його батькови. Хотів бачити сина великим малярем. Тому й пильно піклувався його поступами в цій области. Першим учителем малярства був старенький артист-маляр Стоцький (мабуть ученик Матейка). По матурі (1891 р.) записався Богдан на праську академію мистецтва. Одначе з ріжних причин покинув мрію про артистичну карієру і перейшов на фільософічний факультет на віденськім університеті. По скінченню університетських студій зязяв учительську посаду в бережанській ґімназії. Тут працював два роки. А коли на обох галицьких університетах відчинено лекторат української мови, став лектором на краківськім університеті. Яко лектор університету й учитель ґімназії оставав Лепкий аж до світової війни. Тут зійшовся поет близше зі Стефаником, істориком Ліпінським і польським письменником Вл. Орканом.

На початку війни „Союз визволення України“ покликав його до праці в таборах полонених. Працював з першу у Фрайштадті, відтак в Німеччині у Вецлярі.

Тепер живе поет у Ванзе біля Берліна. Редаґує твори для видавництв „Українська Накладня“ (м и. повне видання творів Шевченка в 4 томах) і „Українське Слово“, пише дописи до американських ґазет і тільки скупі вільні хвилини може присвятити власній творчости.

В Ляйпціґу накладом „Української Накладні“ вийшов збірник творів Лепкого (два великі томи: І. поезії, II. оповідання), цінний замітками, які подав до поодиноких творів сам поет. Видавництво „Українське Слово“ друкує том нових творів поета (ювілейне видання).

* * *

Письменницьку діяльність розпочав Лепкий дуже рано, ще на шкільній лавці. Одначе до своїх писань не привязував тоді великої ваги. Тоді мріяв він про малярство, а віршував, як каже, „оттак собі, не свідомо, коли прийшла охота“. Щойно у Відні, на першому році фільософії, з туги за рідною землею та за ріднею блище підійшов до „поезії, розради одинокої“. Тоді значний вплив на поета мав його старший товариш Михайло Петрушевич (Новицький). Заохотою до дальшої праці була—по словам поета—зустріч з Франком, Щуратом і Вороним.

Перший надрукований твір Б. Лепкого—ескіз „Шумка“ („Діло“ в 1895 р.). Опісля друкувалися його твори у фейлетонах „Діла“, „Буковини“, в „Зорі“, а відтак у всіх майже ґазетах, журналах та альманахах, які появлялися на Галицькій Україні, а по части у придніпрянських виданнях.

Підписувався повним іменем, або псевдонімами: Ярослав Марченко, Нестор Лендин, Леонід, Нестор Літинський, Нестор, Тихий, Федір Крегулецький.

Крім поезій та оповідань з під його пера вийшла ціла низка цінних з педаґоґічного боку популярних праць з области літератури (пр. двотомовий нарис української літератури, про Шевченка, про Шашкевича і т. д.), популярних видань та інформаційних статтей в польській, чеській та німецькій мові.

На протязі своєї довголітньої літературної діяльности все вкладав Б. Лепкий багато енерґії в працю, якої вимагала хвиля.

„Бийте в дзвін, бийте в дзвін на трівогу, щоби збудився малий і великий, щоб до праці зібрався усякий, на ратунок, щоби не було пізно,—бийте в дзвін, на трівогу!

„Гать будуйте кріпку і високу, щоби нас море грізне не заляло, щоби ми в багні не застрягли, та щоби внуки дідів не прокляли, що не вміли краю боронити,— гать будуйте кріпку і високу!... Чую гамір, шум і рев скажений“ — кличе поет в інтродукції до збірки „Кидаю слова“.

І цей імператив моменту — самооборона нації перед ворожим заливом спонукував поета лірика віддавати свій талант на службу національній ідеї: розгрівати любов до Рідного Краю патріотичними прольогами, поезією на громадські мотиви, популярними студіями і брошурами. Одначе не в суспільницькій поезії вся сила Лепкого. Його суспільницькій поезії недостає широкого розмаху, глибших очеркнень. Типово оптичному талантови Лепкого орґанічно чужі закрутини рефлексії і патос реторики. І не багато з його поезій на громадські мотиви має тривалу вартість. А коли вони все таки робили часом навіть сильне враження, так радше завдяки актуальности провідної думки та щирости тону, питомому в усій творчости Лепкого.

Поетичний талант Лепкого найсильнійше проявляється в особистій ліриці. Лепкий — поет тихої задуми, осінного смутку, весняних споминів. Царство його поезії — подільське село з усіма його красками і турботами, село, з яким звязаний чар молодости, котре він все згадує, в якому все шукає ліку на життєві невзгодини. І не тільки його ліричні поезії надихані селом, село достарчило йому також сюжетів до оповідань. Оповідання Лепкого — це неначе інтерпретації словом окремих картин. В них тужить він за типами, які стрічав по дорозі життя.

Лепкий не кидає своїх героїв на широке тло суспільних відносин, як Франко, не лишає читача сам на сам зі своїми героями, як Стефаник.

Після майже кождого оповідання Лепкого хочеться доповісти промовчане ним заключення: „Правда? — які вони симпатичні, герої цих оповідань!“ А всі вони — це його добрі знайомі, з якими звязані у поета спомини з минулих літ.

Лепкий не ставить проблємів, тільки малює картину і овіває її теплом свойого люблячого серця.

ОЛ. БАБІЙ.

КАЗКА.

(Богданови Лепкому в пятидесятиліття його уродин).

Давно, давно, не вчера, тай не нині
У Галицькій землі, у Галицькій країні
Почав орать ратай народню ниву плугом
Не було і нема в тім краю соловія,
Та нім з вирію він прилине мов та мрія,
То жайворонків рій співає понад лугом.
І ще не був замовк осінний плач берези
І ще зима німа стелила срібні ризи
А жайворон один співав про сонце, весну.
Хоч перочка крилець у жайворонка сірі,
Але його пісні дзвінкі, сердечні, щирі,
Й світанком нам несуть велику вість воскресну.
Співає гимн весни наш жайворон й радіє
І йде народ-ратай та зерно правди сіє.
— — — — — — — — — —
Далеко ще було святе, велике жниво.
Як сталося в краю предивне, дивне диво.
Бо жайворон нараз у лірника змінився
І з лірою селом в мандрівку він пустився.
Загомоніла пісня журлива край дороги
Про голод, що тихцем рахує панські стоги,
Про бідних пастушків, що днюють в чистім поли
Хоч спека їх пече і стерня ноги коле.
Про злидні, що женуть людей, ген, ген за море
Про чар дівочих віч, кохання — втіху — горе.
Але нараз
Змінився час,
Бо сонця блеск померк, погас,
Ударив грім
Прийшов з півночі хмаролім
Спалив всі кучері весни
Великий Бог борні, війни.
І стався дивний див знова у тій країні,
Лірник змінився враз у сторожа святині.
І вдарив Він
В тривожний дзвін.
Що залунав по Сян, по Дін:
— Чи чуєте підземний стон?
Ломіть кордон! Ломіть кордон!
Як вчуєте підземний дзвін,
Як труби заголосять
То йдіть туди, де кличе Він,
Через кордони, через Дін
Вас кости предків просять!
Ви не лякайтесь грому — туч,
Бо ваш кордон не Збруч, не Збруч!"
— — — — — — — — — —
І тут сівач покинув лан
Пішов у тан, кривавий тан
Із сівача вже став борець —
Той Січовий вільний стрілець.
Понад Бескид, що снив у крові
Майнули стяги малинові.
І зашуміли ниви польні:
— Ми вольні! Вольні!
— — — — — — — —

Хоч доля нам встелила терном путь,
То сірий жайворон з чужини
Не тратить віри ні хвилини
І шле нам звук своїх пісень:

— Не бійтесь ночі! Прийде день!
На чола ще від ран багрові
Ви вложите вінки лаврові.
Народе мій! Дійдеш до зір,
Лиш твердо стій! І вір! І вір!
Лиш вірте всі, що Україна встане!"
— — — — — — — —
Привіт Тобі, поете наш, Богдане!

З Волині.

„Закон Божий по польськи."

До Українського пос. Клюбу звернулися батьки з просьбою довести до відома соймових послів про незгоду їх батьків своїх дітей на навчання православного Закону Божого в нематірній польській мові, за що розписався, не питаючи нікого, забитий митрополит. Це є нарушенням § 8. Версал. Трактату і § 110 Конституції Польської.

При цьому доручено слідуючий красномовний документ:

„Директор паньствової школи ремісничої в Холмі, (день ч. До пана такого-то, в такому-то селі, гміни). Згідно постанові Мін. релігії освіти і згоди (?!) Митрополита Прав. Церкви в Польщі Георгія (?!) на викладання релігії православної в державній школі реніснчій в Холмі **в польській мові** православним священиком, котрого Митрополит призначить, — Дирекція школи повідомляючи про це, просить Пана прислати Дирекції слідуючою почтою письменного посвідчення про прінціпову згоду Пана на отримання сином Вашим, учнем — кляси, науки Закону Божого в польській мові. Дир. школи інж.

Антоні Поплавскі.

Ось ще один документ, загально характеризуючий діяльність забитого „владики", а також церковно-освітні ідилічні відносини.

Арешти не припиняються.

Вже кілька літ мешкає в Бережцях Кремянецького пов. Василь Гаращук, емігрант з Великої України, політикою він не займався, тільки організував драматичний гурток і давав вистави. Будучи по професії фершалом (студент-медик останнього курсу), він дістав від повітового лікаря дозвіл практикувати і своїм знанням допомагав місцевому населенню. Після виборів він без всяких підстав був заарештований кремінецьким старостою адміністраційним шляхом на один місяць за якісь неправности в документах. Відсидівши місяць, він не був випущений і просидів цілком незаконно ще два Нарешті староство згодилось його випустити за кавцією 500.000 мп. Але, коли в Бережцях стали збирати гроші, то зявилась поліція і хотіла сконфіскувати ті гроші, заарештувала там 25. січня Сергія Неприцького, инших налякала і заборонила вносити кавцію за Гаращука, котрого тимчасом вивезли в невідомому напрямку (кажуть до большевиків). Справу Неприцького староство передало судді слідчому, котрий по непідсудности передав справу „такого страшного злочинця" до мирового судді, а тим часом арештований сидить у вязниці. Пора запитати, щож це таке діється — провокація чи що инше?

Поруря.

Посередництво союзних держав.

Французька преса доносить, що союзні держави, які досі займали невтральне становище, виступлять на днях в ролі посередників в справі Поруря.

Куно уступає.

З компетентних джерел повідомляють, що кабінет Куна має уступити, а на його місце поверне Вірт, який зачне новий курс політики відносно Франції.

Конфіскати.

Окупанти сконфіскували в Дісельсдорфі 12 міліярдів німецьких марок, які були власністю організації німецьких робітників. Ці гроші були призначені на фонд для учасників страйку.

БОГДАН ЛЕПКИЙ.

Дванайцять борців.

Уривок з „Ноктурна".

А кров із руських ран
все рине, рине...
Ів. Франко:
„На старі теми".

Дванайцять борців
З Камяния аж до нової Гренади,
Дванайцять стрільців
Волічеться слідами бригади.
О славо, кервавая славо!

Не мають плащів
На спинах старече лахміття
В потусклих очах сльози світять.
О славо, кервавая славо!

„Вже шестий рік,
Як батька і матір я покинув.
Найкращий вік
Боровся я за Україну.
О славо, кервавая славо!

„Як я ішов,
То мати з жалю умлівала.
Не сльози — кров
З старечих очей проливала.
О славо, кервавая славо!

„А батько мій
Дививсь, дививсь довго за мною.
— Стій сину мій! Стій!
Підожди і я піду з тобою!
О славо, кервавая славо!

Над Липою впав,
Як сипнули градом гранати.
Часу я не мав,
Щоб гідно його поховати.
О славо, кервавая славо!

„За боєм бій,
На тілі щораз нові рани.
Цінний погній
Дали ми тобі краю коханий!
О славо, кервавая славо!

Хто з нас упав,
Як дуб, що його звалять громи.
Без ліків конав
Без даху і без клаптя соломи.
О славо, кервавая славо!

„Хібаж знає світ,
Як боровся стрілець в лютім бою.
Без куль, без чобіт,
Без їжі, з кишенею пустою.
О славо, кервавая славо!

Бють гармати, дим...
Треба з трупів було дерти шмати.
Бо не було чим,
Кров, що з ран плила гамувати.
О славо, кервавая славо!

І не мали ми
Чим гасити жаги степової,
Хіба лиш сльозами,
Хіба думкою, що ми герої.
О славо, кервавая славо!

І не було нам
Розуміння помежи братами.
Ми до волі брам
Головою товкли, кулаками.
О славо, кервавая славо!

Головою товкли.
Пожар кровю своєю гасили.
Нуждарями лягли.
Але браму таки відчинили.
О славо, кервавая славо!

Тож проклін, проклін,
Тим, що хочуть її зачинити!
Нам від Сяну по Дін
Або жити, або нам не жити!
О славо, кервавая славо!"

Наш Міньйон.

Чи знаєш край, де кров, як море [ллється,
Куди не глянь — стоїть при гробі [гріб.
Дитина ніби квіт — нім розівється,
Змарніє з зимна, холоду, хоріб —
Чи знаєш край цей?
О, туди, туди
Хотілаб я з тобою, милий мій, йти:
— —
Чи знаєш дім? Давно в нім не па[литься
Огонь в печі; посеред білих стін
Давно ніхто не плаче, не сміється,
Як гріб німий стоїть у поли він
Чи знаєш дім цей?
О, туди, туди
Хотілаб я з тобою, милий мій, йти!
— —
Чи знаєш храм? Сторощені ікони
Осквернений, сплюгавлений престіл.
Мовчить дзвіниця, бо забрали дзвони
А з бані хрест упав в траву на діл.
Чи знаєш храм цей?
О, туди, туди
Хотілаб я з тобою, милий, йти!
— —
Чи знаєш школу? Діти, пташенята
Тиняються попід чужі плоти.
Бо школа ворогом тепер занята
А вчительку замучили кати.
Чи знаєш школу?
О туди, туди
Хотілаб я з тобою, милий, йти.
— —
Чи знаєш полк? В рушницях куль [не має
Не має хліба, одягу, чобіт.
Та що йому! Він край обороняє
Від ворогів, а ворогом весь світ.
Чи знаєш полк цей?
О туди, туди
Хотілаб я з тобою, милий, йти.

Вецляр, 1920.

Французько-німецькі переговори?

З Льондону пишуть, що між Францією і Німеччиною ведуться тайні переговори, які мають на меті довести до порозуміння між тими державами. Німеччина, жадає ревізії версайльського договору та зменшення воєнних відшкодувань.

Ревізії.

Французи перевели ревізії в кількох домах у Дісельдорфі. Переведено також ревізію в торговельній палаті в Бохум, де сконфісковано ріжні документи.

Німецька нота.

Німецький уряд вислав до Парижа нову ноту з протестом проти насильств і арештувань в Порурю. До ноти долучені докази поповнених насильств.

При зміні адреси просимо не забувати подати і попередню свою адресу.

„вечорни" доносить, що польське міністерство шляхів прохає компетентні французькі власти, щоб на рахунок французької позички відступлено Польщі якусь скількість залізничого табору й матеріялу.

Дальші сутички на литовсько-польському пограничу.

Сутички, а навіть поважнійші бої не втихають на литовсько-польському пограничу. Під с. Ширвінти прийшло в ночі з 23 на 24. ц. м. до бою, при чому з польського боку полягло 7, а потерпіло рани 10 людей.

Зі „злотими" починається таксамо, як із марками.

Мініcтр скарбу предложив соймови законопроект про 6 прц. золоті скарбові бони. Законопроект дає міністрови скарбу право випустити в обіг уже 15. марта ц. р. 6-прц. золоті скарбові бони на майбутні золоті польські з реченцем платности 15. вересня ц. р. на суму 50 мілліонів золотих польських. Від 15. вересня ц. р. скарб пічне сплачувати цю емісію золотих бонів по номінальній ціні в польських марках по курсі швайцарського франка на варшавській біржі.

Демонстрації безробітних у Варшаві продовжуються.

Дня 26. ц. м. ще раз зібралася юрба безробітних перед міністерством праці. Настрій юрби був спокійнійший ніж підчас попередньої демонстрації і до сутички з поліцією не прийшло. Варшавський магістрат розпочав нові плянтаційні й регуляційні праці, які займуть 300 робітників. Міністерство праці заявило, — що на днях пічне весняні роботи, які дадуть заняття кільком соткам безробітних. Инші безробітні одержуть запомогу в формі бонів на дарові обіди. Число бонів не перевисшить 1000.

Антисемітизм на „наукових підставах".

„Курієр Варшавскі" доносить, що при кінці червня відомий із своєї боротьби проти Жидів „Розвуй" уладить у Кракові юдаістичний конгрес. Організаційний комітет конгресу запевняє, що метою конгресу не є антисемітська агітація, а безсторонне пізнання жидівського питання в Польщі, при чому працями конгресу займуться численні мужі польської науки.

Совітська Росія.

Становище в совітській Росії.

Біженці з совітської Росії переказують про те, що з початком Нового Року в продовольчому становищі країни знову відчувається різке погіршення. Особливо важке продовольче становище центральних губерній і Надволжа. Самарська і Саратовська губернія уявляють тепер пустелю, в якій населення в порівнанню з 1920 роком зменшилась на 90 прц. Цілі села залишені мешканцями й справляють враження цвинтаря. Дуже часто в великому колись селі можна тепер найти лише дві три незабиті хати. Десятки тисяч десятин лежать облогом. Доріг нема. І тепер, коли нужденні рештки харчових запасів доходять до життя, над нечисленною сільською людністю, що лишилась на Поволжі знову нависла примара голоду.

Становище губерній, положених по середній Волзі, Нижгородській, Ярославській й ин. — не краще. Там так само продовольчі запаси населення кінчились, населення розбігається. Большевики безсилі боротися з голодом. По словам біженців в травні й червні совітській Росії загрожує страшенна придовольча катастрофа — по своїм розмірам й значінню вона буде найзначнійшим фактором в житті совітської Росії. (Русспрес).

Доклад про Росію.

Висланий совітською владою з Петербурга колишній редактор „Економіста" Д. Лутохин зробив доклад в Берліні про становище в совітській Росії.

Значна частина доклада Д. Лутохина була присвячена питанню про громадянські настрої, докладчик зазначив безсумнівний упадок громадськости в сучасній Росії в порівнанню навіть з недалеким минулим. Ще рік тому назад на зїздах, в зібраннях, навіть в пресі виявлялися ще незалежні голоси — тепер про це нема чого думати. Репресії що до громадських діячів справили свій згубний для Росії вплив, вирвавши з громадського обороту одних й примусивши до мовчанки других. Погляд про неможливість поєднання комунізма з громадськістю переведений в життя в тій формі, що тепер в Росії нема ні комунізма ні громадськости. Природно, що в таких обставинах неможливий розвиток ріжних підприємств культурного характеру, напр. приватних видавництв. В останній час книжки, які випускаються, можуть продаватись по ціні не дешевшій одного міліона за друкований аркуш. Тираж книжок, який ще недавно стояв на рівні 3000 прм., понизився до 1000. Приватні видавництва, які до не давна мали репутацію серіозних, переходять на випуск книжок для легкого читання.

Поможіть політичним вязням! Фонди Комітету допомоги для них уже цілком вичерпані! Негідне чести Українського Народу булоб, коли б наша суспільність всіми засобами не постаралася улекшити своїм політичним вязням їхню важку долю! Негайно пришліть нові датки до Краєвого Союза Кредитового, Ринок ч. 10, або до Т-ва „Дністер" вул. Руська ч. 20. Харчі доставляйте до кухні в „Народнім Домі", Львів, вул. Рутовського ч. 22, II. пов.

Французька преса про французько-російське зближення.

ПАТ. доносить:

Справа французько-російського зближення є дальше предметом горячої полеміки у французькій пресі. „Ль' Ер Нувель" думає, що зближення Франції до Росії може перешкодити уформуванню майбутнього німецько-російського бльоку і твердить, буцім-то ведеться на велику скалю інтриги, які-б мали перешкодити французькому урядови вислати до Москви французьку місію на чолі зі сен. де Монзі.

„Лє Енформасіон" твердить, що відомість про висилку місії в Москву викликала в берлінських політичних кругах величезне занепокоєння. Цієї відомости теж вживає як рішаючий аргумент до навязання зносин із Росією.

„Матен" іще раз обговорює аргументи за і проти зносин з Росією й підчеркує, що під цю пору може бути мова лише про досвіди в цьому напрямі, а не про признання совітського уряду.

„Гульоа" побоюється, що передчасне зближення до Росії може заохотити большевиків далі вперто триматися їхніх переворотницьких доктрин.

Це саме говорить „Еко де Парі" і „Журналь де Деба", які звертають увагу, що совітський уряд безсильний, а його влада не сягає далі центральної Росії.

„Таймс" про французько-російські відносини.

Льондонський „Таймс" обговорює у вступній статті французько-російські відносини. Цей денник висказує думку, що з уваги на злагіднення ворожого настрою до большевиків у Франції є зрозуміле, що французький уряд задумує вислати в Росію торговельну місію під проводом Шевілі, котрий зрештою, як знавець російських справ при французькім міністерстві закордонних справ вже від довшого часу удержує півофіціяльні зносини з совітами. „Таймс" констатує, що незалежно від торговельних справ французький уряд на ріжні способи старається відновити давні франц.-рос. відносини. На думку цього дневника французький уряд одначе замало бере під увагу сумні досвіди, зроблені Англією і Німеччиною з торговельними зносинами з Росією. Ці досвіди виказали абсолютну неможливість торговлі з совітами. Аналогічні зусилля Франції мусять скінчитися такою самою невдачею, бо совітський уряд помалу, але нестримно йде до упадку, супроти чого слід шукати контакту радше з російським народом ніж із узурпаторським урядом. Франція поповнилаб поважну помилку, колиб шукала непевних політичних комбінацій зі совітським урядом.

З польських справ.

Вітос проти Сікорського.

„Хвіля" доносить, що переговори Вітоса з Корфантим у справі створення польської більшости в соймі дійшли вже так далеко, що ген. Сікорскі вважає своє становище вже дуже загроженим. Щоб вияснити непевне положення, спричинене безнастанними поголосками про таємні торги й інтриги Вітоса, Сікорскі, як говорять, має намір не ждати поки Вітос договориться з Корфантим, а поставити перед соймом ясно й недвозначно питання про довіря до теперішнього уряду, щоб примусити Вітоса вже раз відкрити шолом. Говорять далі, що Сікорскі грозить, що покине вже почату працю над уздоровленням адміністрації, бо серед непевности, викликаної Вітосом, така праця взагалі являється неможливою. В звязку з тим говорять про поважний розлам серед людовців. Опозиційну супроти Вітоса групу репрезентує пос. Ян Домбскі, за яким одначе заявляється лише незначна частина членів клюбу людовців. Що Корфанти вспів уже договоритися з Вітосом до конкретних плянів, вказує факт скликання засідання головної ради хадеків („хшесціянських демократів" Корфантого), на якому принято резолюцію, що головна рада хадеків погоджується з дотеперішним становищем хадецького клюбу в соймі й сенаті та взиває його, щоб не переставав боротися за створення уряду, опертого на польській парляментарній більшости. Таким чином Корфанти має згоду своєї партії на дальші торги з Вітосом. Слід булоб сподіватися розвязки непевного положення, яке викликав Вітос іще в грудні м. р. в найблищому часі.

Н. П. Р. не приєднується до акції проти Сікорського.

Головна рада Н. П. Р. (Народова Партія Роботніча) одноголосно приняла резолюцію, в якій говориться, що з уваги на неможливість створення польської більшости головна рада Н. П. Р. не бачить иншого виходу, як підтримувати кабінет ген. Сікорского та його працю звернену в напрямі уздоровлення державних фінансів і адміністрації.

Рівночасно президія клюбу Н. П. Р. видала комунікат, у якому заперечує відомости, буцім-то Н. П. Р. переговорювала з хадеками в справі однозгідної політики.

Реалізація французької позички.

Оказується, що Польща одержить 400 міліонів франків позички від Франції „в натурі". Таким робом цілком зрозумілою стає французька щедрість: напевно немалу ролю грає в ній факт великих запасів матеріялів із часів Великої Війни, з якими Франція й без того не має що зробити. „Пшегльонд

РІЖНІ ВІСТИ.

На Горішному Шлеську.

В деяких містах Горішного Шлеська прийшло знову до сутички між поліцією і демонстрантами.

Польсько-литовський спір.

В невтральній смузі прийшло до кривавих боїв між Литовцями і Поляками. В околиці Ширмінта і Гедройців йдуть дальші бої.

Совіти грозять війною.

Совітська преса ударяє у воєнний тон, домагаючись, щоби совітський уряд виступив активно в обороні Туреччини проти Англії і Греції. Доказується, що гегемонія Англії на морях, це смерть для Росії.

Троцький про війну.

В розмові з журналістами Троцький заявив: Найблища війна викличе нові клічі і великі цілі. Ця війна буде продовженням російської революції, але з такою технікою і силою, якої не знала жадна революція в світі.

Чехословацько-лотишські відносини.

Між Чехословаччиною і Лотвою навязуються щораз тіснійші відносини. Виміна товарів йде нормальним шляхом, не натрапляючи на жадні перепони.

Арештування в Києві.

В Києві арештовано трох офіцирів, обвинувачених в протисовітській агітації. Всім грозить кара смерти.

Куно їде до Мінхену.

На днях Куно їде до Мінхену. Цій подорожі приписується велике значіння.

Конскрипція в Чехословаччині.

Конскрипція в Чехословаччині виказала 13,611.349 населення. З того 8,760.957 Чехів і Словаків, 461.466 Українців, 75.852 Поляків, 3,122.448 Німців, 747.036 Мадярів, 180.535 Жидів. Густота населення 87 осіб на 1 км. квадр.

Австрія і Югославія.

Перед відїздом із Білгорода канц. Зайпель подякував за щире прийняття і вислови симпатії, яких зазнав у столиці Югославії. Канц. зазначив, що всі справи, котрих досі не вдалося полагодити, розглядатиме мішана комісія, котра свої внесення предложить заінтересованим правительствам.

Враження в Франції в литовській справі.

„Н. фр. Пр." доносить з Парижа: В французькім міністерстві загр. справ нема ще певности, чи литовське правительство прийме рішення конференції амбасадорів у справі майбутньої конституції Клайпеди. На Ке д'Орсей побоюються, що литовське правительство плянує у відношенню до Вільна акт, щоби союзників поставити перед доконаним фактом. В урядових французьких кругах зазначують, що Литва своєю неуступчивістю шкодить сама собі.

Австрійсько-югославянські конвенції.

У виконанні нарад із австрійською делеґацією підписано чотири конвенції, а саме в справі знесення секвестру, наложеного на маєтки австрійських горожан у Югославії і югославянських у Австрії, управильнення справи облігацій, підприємств у Боснії і Герцеґовині, що є в посіданню австрійського правительства і недвижимостей югославянського посольства у Відні. Крім цього осягнено порозуміння в справі недвижимостей австрійських консулятів у Сербії й Чорногорі, в справі граничної комунікації, в справі пашпортових полекш і полекш при транзіті, про примінення уступів договору в Порторозе, дотично залізничого матеріялу. З кінцем марта почнуться наради в справі заключення торговельного договору. Осягнені висліди нарад дають запоруку, що добрі взаємини між обома державами будуть розвиватися в майбутности як найприхильнійше і найщирійше.

Воздушна комунікація Берлін—Харків.

Українське радянське правительство заключило договір із російсько-німецьким товариством „Ді Люфт" в ціли зорганізування летничої комунікації між Берліном і Харковом.

Монархістичні авантури в Мінхені.

В Мінхені невідомі особи вкинули бомбу до льокалю редакції соціялістичної газети. Бомба вибухла і спричинила значні шкоди.

Новий совітський представник в Празі.

Бувший совітський посол в Ризі Юренєв іменований совітським представником в Празі.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

З дороги життя.

Спомини.

Літ тому кругло десять. Краків, мистецька столиця Польщі, волею-неволею стався прибіжищем молодої української пластики. Поза Краковом був іще на півночі Петербург а на заході — Відень, Монахів, Париж, дехто навіть мріяв про Рим, алеж це були напів-екзотичні країни, куди попадали тільки вибранці. Краків був блище Львова, блище навіть Київа і Полтави. Кому далеко було до Петербурга, гой їхав до Кракова з його Станіславськими, Виспянськими, Мальчевськими, Мегоферами і... Лепким.

Відтіля уже розїхалися по світу — Труш, Жук, Бойчук, Струхманчук, там, в тому середновічному Кракові з його вежами і барбаканом набирали сил до лету — Новаківський, Федюк, Гаврилко і цілий ряд молодих, які тому літ десять утворили „Краківську ґрупу українських пластиків", ґрупу, яка не мала, правда, статута, ані виборної президії, але мала Лепкого...

І мабуть ніколи перед тим молоде українське мистецтво не тріюмфувало на чужому ґрунті так неподільно, як тоді, коли Лепкий був амбасадором українства над берегом Висли.

Там в помешканню Лепких на Зеленій вулиці збиралося в кожен вечір усе, що жило Україною і для України, все, що так, як він, кидало тужним поглядом на... схід.

А коли десять літ тому в мури Кракова завитав український театр і змішався з місцевою „Богемою", то в домі Лепкого, при Зеленій улиці, залунала в перве пісня про „Журавлів", що „нім море перелетять — крилонька зітруть".

Рік опісля цю пісню співали Стрільці, ті самі, яких візія зродилася в тихих, вечірних розмовах краківської „Богеми", що їй проводив... Лепкий.

Минуло десять літ. Українське мистецтво найшло уже свій шлях, далеко не той, що кінчався над берегом Висли. „Журавлів" співає цілий народ, як довга і широка українська земля. Українське Стрілецтво заняло в історії Нації одну з найкращих карт... А коли в свій час прийде черга на обрахунок, тоді ті, що знають Лепкого-поета, довідаються чим був його дім на Зеленій вулиці в Кракові для української пластики і... українського стрілецтва. Правда, річи, здавалобся такі далекі від себе, а в якій гармонії зєдналися вони в серці ентузіяста Лепкого...

М. К.

Січово-сокільські вісти

Париська Олімпіяда.

З початком літа ц. р. відбудуться в Парижі всесвітні ґімнастичні змагання: руханкові, атлетичні і спортові. До тих змагань стають усі культурні нації і перемога на Олімпіяді підносить імя народу в очах культурного світу далеко більше, ніж дипльоматичні успіхи. Така побіда засвідчає, яскраво, що нарід живе, що розвивається, що варт жити самостійно і бути рівним поміж рівними.

Хто з наших українських руховиків і змагунів чується на силах помірятися з европейськими та американськими товаришами, хай зголоситься до Сокола-Батька (устно або письменно), а С. Б. зголосить його участь у праськім комітеті та улекшить виїзд до Парижа. Справа великої ваги! Стид і сором був би, колиб Україна не записалася ще й цим разом на всесвітних змаганнях.

При руханковій секції С.-Б. заснувалася термінольоґічна комісія під проводом тов. Франка Тараса. Мета її збирати і впорядковувати українські руханкові вислови з усіх царин ґімнастики і спорту. Українська руханкова слівня вироблена не згірше якої-будь е европейських мов і закріплена довголітною практикою в руханкових товариствах — на жаль тільки в Галичині. На Великій Україні руханкова справа розвивалася дуже слабо і до нині лежить відлогом. Длятого й обємисті та на свій час дуже солідні словарі Уманця, Грінченка й инших учених у дуже малій мірі можна було використати для ґімнастичної термінольоґії. І якраз основним завданням комісії є зробити руханкову слівню всеукраїнською, одностайною, придатною іміродатною для всіх частин широкої України, де ще до тепер паношаться нужденні московські назви.

Для того в першій лінії бажаною є в термінольоґічній комісії співпраця наддніпрянських знавців мови, руховиків і змагунів. Руханкові вислови треба списувати на карточках, подати при тім пояснення пр. допрям: одну ногу простовану відставляємо на пальці (вперед, у бік або назад) і по змозі рівнозначник німецький, французький, чеський, польський або московський. Українська слівня не сміє бути запозичена з инших мов, але використана з безмірного богацтва народньої та літературної мови, або утворена в дусі тоїж мови.

Зібрана й на засіданню ухвалена слівня буде безпроволочно використана в словарику, в якім будуть подані паралелі з вище наведених мов. Словарик буде надрукований і оозісланий для вжитку всім українським руханковим товариствам. Крім того послужить він для складення великого підручника, енциклёпедії руханки. Всі відділи руханки і спортів повинні бути оброблені фаховцями, і зредаґовані одною особою так, щоби по при солідний зміст, виклад був ясний і приступний. Така книжка, богато ілюстрована і на гарному папері повинна бути вінцем діяльности „Сокола", джерелом науки і підему для грядучих поколінь. Заможнійші члени С.-Б. й инші фінансові установи повинні щедрими датками причинитися до якнайшвидшого видання тої книжки, що стократь оплатиться.

Т. Ф.

Заслуженим честь!

Дня 19. грудня 1922 р. відбулося в домівці Сокола-Батька тихе, немов родинне свято. Зійшлися численно старші члени С.-Б., щоби зложити ґратуляції й привитати щирим стисненням руки одного з найбільше трудящих і самовідданих членів Товариства тов. Миколу Левицького. Поверх 2 десятки літ невсипущої праці віддав він для добра руханкової Централі. На тихім становищі скарбника був він душею товариства, працює у ріжних секціях, нікому не відмовить поради у складній машинерії сокільства, в кождій ділянці він обізнаной. За московської інвазії він передусім ратував як міг сокільське майно та обгризався від царських ступайків-собак.

Ювілята повитав заст. голови д-р Волошин короткою, сердечною промовою, в якій підніс заслуги солєнізанта, потім відслонено образ тов. Миколи і проспівано „Многая літа".

Пласт у Бережанах.

Зорганізований у Бережанах минулого року пласт згуртував майже цілу нашу ґімназійну молодіж у числі понад 200. Головна в тому заслуга проф. Бабія, що не щадить часу, а старається захопити пластунськими ідеями нашу молодь та заохотити її до праці і над собою, щоби заправитись до будучої праці для народа. — Доказом сеї праці є факт, що в протягу кількох місяців понад 20 пластунів має однострій (а се на теперішню дорожнечу здобуток неабиякий), доказом є хоч би й те, що протягом 2 місяців пластунська молодіж улаштувала 2 аматорські вистави: Франка „Учителя" та Квітки „Сватання на Гончарівці". — Вистава „Учителя" дала нам пізнати деякі гарні аматорські сили (Юлія, учитель) та як на перші молодечі проби (попри невеликі хиби) випала добре і заохотила молодь до нової проби, яка повелася знаменито. Вистава „Сватання" випала вповні вдоволяючо, а на особливе признання заслуговують виконавці роль Уляни (п. Юрчинська), Одарки (п. Лежогубська), Скорика (Савчак), Стецька (Сендецький). Рівнож инші ролі, а то Кандзюби (Войтович), Прокопа (Балицький), Олексія (Рижевський) за мало-значними хибами були виконані добре. — Приємно вражали на обох виставах точність розпочатих вистав, а на останній справність, з якою пластуни удержували порядок.

Ф. К.

Всячина.

Наука виховання. В підручнику автор д-р О. Макарушка торкається і фізичного виховання молоді і називає дикою забавою копаний мяч. Мала недокладність. Копаний мяч се не забава, а спортова гра, бо ходить там про виграну. Кожда забава чи гра стає дикою залежно від того, хто бере в ній участь. Инакше вражає two step артиста, а инакше балевих гостей. Тож і копаний мяч, коли педаґоґ надзір має над грою, не стане диким, бо він повинен розгар здержувати. Знаю лише, що гра то виховуюча. Бо є в ній поділ праці як у суспільности. Один нападає, инші помагають, а треті боронять. Один не може осягнути побіди, лише співпраця і лучність усіх. Один не виграє, хоч би був найліпшим грачем. Йому мусять усі помагати. А дальше є там кодекс карний. Хлопець з малку приучається шанувати закон. А за провину проти нього чекає його кара. Є на місці і суддя, що кару вимірює. Покараний мусить карі піддатися. — Хто знає добре гру, то певне це помітить, а d-r Piasecki признає виховуючу висшість копаного мяча над ситківкою. А медичний арґумент, що гра та „зриває ноги" нестійний. Медицина не знає такого технічного вислову. І я не знаю, що автор під тим розуміє. Коли селянин верне пішки з міста і зробить чотири милі в оба боки і ще просковигає пів дня по ярмарку чи по крамницях, говорить, що „зірвав собі ноги на ніц", але то є лише легке запалення мязів через брак підготовки (тренінґу). А що до недуг серця, то тут далеко менша небезпека як при бігах навіть на 100 метрів. Граючи копаного мяч, копун як тільки почуває брак віддиху, передає мяч другому, а сам спокійно відпочиває. А малокровних (анемічних) далеко скорше вичерпує гра в ситківку, ніж футбол.

Blueboy.

Шліть жертви на будову памятника на могилі Леся Мартовича до Пов. Тов-а Кредитового „Віра" в Раві Руській.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Число 45. „Громадського Вістника" прокураторія сконфіскувала з один уступ з вступної статті і за частину резолюції загальних зборів зльокавтованих службовиків.

— **Ювілей Б. Лепкого.** Свято в честь Лепкого мало відбутися 9. падолиста м. р., в 50-тню річницю уродин поета. Одначе тоді шалів у нас терор і ініціятори свята опинилися в тюрмі. Опісля з технічних причин впорядчики мусіли відложити концерт аж на сьогоднішний день, тобто на 28. лютого.

— **Сьогодні** в салі Лисенка 8 год. веч. музично-літературний вечір посвячений творчости Б. Лепкого. Для студентів і учеників ціни білетів знижені.

— **Іронія чи анальфабетизм?** Читальня „Просвіти" в Карлові пов. Снятин, хотячи уладити свято „Просвіти" і аматорську виставу внесла до снятинського староства подання о дозвіл. У відповідь одержала ось таке письмо: Starostwo w Śniatynie, dnia 10. stycznia 1923 r. Do Wydz ału Czytelni „Proświta" na ręce p. Dmytra Kałytczuka w Karłowie. Prośby z dnia 29. grudnia 1922 r. o udzielenie zezwolenia na urządzenie święta „Proświty", oraz odegranie komedji pod tytułem „Karteńka Karoho" nie uwzględniam i na urządzenie tej zabawy, oraz odegranie przedstawienia ze względów policyjnych nie zezwalam. Przeciw tej rezolucji i t. d. Starosta. Підпис нечиткий. — Малопольське Староство не тільки що не знає, як виглядають просвітні свята, але в своїй іґноранції імпутує українській театральній літературі якийсь новий і оригінальний твір — комедію „pod tytułem „Karteńka Karoho".

— **Пожежа в Академії Наук.** Оноді в наслідок неосторожности з вогнем вибух пожар в краківській Академії Наук, який зістав скоро зльокалізований. Спалилася часть геольогічних зборів на суму 100 міліонів марок.

— **Товариство наукових викладів ім. Петра Могили** устроює в 450-літні роковини народин Миколи Коперника 3 короткі виклади в четвер дня 1. марта о 6. год. вечером в салі „Укр. Бесіди".

— **Концерт.** Заходом Головного Виділу філії Просвіти, та усіх львівських і підльвівських читалень відбудеться 13. марта ц. р. Шевченківський концерт у великій салі Муз. Тов. Лисенка. В програму концерту ввійдуть: промова, деклямації, муз. твори Я. Лопатинського, Людкевича, Стеценка, Давидовського і ин. Загальним хором орудує М. Гайворонський, а осібними хорами п. Криштальський, Сидорак, Маньків і Гнатюк.

— **Права української мови на Волині.** Дня 20. лютого 1923 р. відбулася розправа перед виїздною сесією Окружного Карного Суду в Луцьку в Володимирі Волинськім проти д-ра Станислава Полянського лікаря, Сергія Назарука міщанина і Комаревича, соймового посла — всіх з Володимира Волиського, обвинувачених о злочин з § 129 к. з. Справу проти Комаревича вилучено аж до скінчення його посольського мандату. Основою акту обвинувачення була відозва Українського Виборчого Комітету, в якій були піднесені всі кривди, яких дізнають Українці на Волині. По відчитанню акту обвинувачення, адвокат д-р Лев Ганкевич почав промовляти по українськи. Предсідник Трибуналу не позволив йому говорити, мотивуючи, що урядовою мовою є польська мова. А коли присутний прокуратор на питання предсідника заявив, що цілком не розуміє української мови, на салі почулися оклики обурення і протесту серед численно зібраного українського громадянства. Внесок оборони на перервання розправи і телефонічне порозуміння з міністром справедливости Маковским суд відкинув, розправу одначе відрочив, з чисто формальної причини.

— **„Царевич Олексій."** Недавно польська преса подала відомости, що в Коломиї появився якийсь хлопчина, що називав себе за російського царевича Олексія. Його було задержано і відставлено до Варшави, де стверджено, що він має 19 літ, не вміє ні французької ні англійської мови, лише трохи володіє німецькою. В перехреснім вогні питань він признався, що є сином полковника був. російської армії і перебуває з родиною в Німеччині, та що до удавання з себе російського царевича, котрий мнимо вратувався від большевиків, його намовили російські офіцири і монархісти, щоби використати його схожість з царевичем для підняття політичних інтриг.

— **Керенський кельнером.** Англійська преса доносить, що бувший шеф російського тимчасового уряду, Керенський, перебуває тепер в Льондоні і є там занятий як кельнер.

— **Крематорія у Відні.** У Відні спалено недавно першого мерця в новозбудованій крематорії. Похорони відбулися без похоронних промов і церемоній.

— **Ревізії.** Дня 20. с. м. вечером переправаджено докладну ревізію в домі родичів О. Наріжняка в Стрию при ул. Львівській ч. 30Б. Жандарми окружили дім довкола, а поліційний агент шукав за двайцять-кількалітним новобранцем, которого не мож було віднайти не тільки на стриху, пивниці і під ліжками, навіть в шуфлядках і печах.

— **Польське правительство найшло собі посередника!** З кругів українського університету у Львові повідомляють нас, що „хлібороб" кс. Ільків в своєму запалі для справи українського університету у Львові розпочав переговори з польським урядом, котрий зажадав від нього легітимації. Щоби ту легітимацію одержати, кс. Ільків звернувся до одної з найповажнійших осіб, безпосередно інтересованої в нашій університетській справі, заповідаючи навіть евентуальний приїзд правительственного агента в цій самій справі до Львова. Від особи, до котрої кс. Ільків звернувся, він, як нас запевнено, ніякої відповіди на своє письмо не дістане.

Торжественний вїзд Його Ексцеленції Візитатора о. [illegible] Джанокія.

Як було заповіджено, вчера о год. 5. по полудни Його Ексцеленція приїхав в товаристві о. прелата Войнаровського, ректора д-ра Т. Галущинського, протоігумена о. Калина і проф. о. Дзеровича і о. Лопатинського до церкви св. Юра. Тут очікувало Його усе львівське духовенство, під проводом о. вікарія А. Бачинського.

Ціле подвіря перед церквою і при вході, як також площу перед брамою до св. Юра виповнила битком кільканайцятьтисячна Українська громада. Порядок удержували невтомимі пластуни. Візджаючого о. Візитатора витано грімким „Слава!"

В церкві при вході привитав о. Візитатора іменем Капітули, духовенства і вірних о. офіціял А. Білецький. Підчас відправи короткого молебня стояв о. Візитатор перед царськими дверми, а опісля убравшись в наші ризи поблагословив присутних вірних Найсвятійшими Тайнами та у відповіди на привитання о. офіціяла, яку проголосив по латинськи, сказав:

„Тішуся вельми, що Ви зрозуміли ціль моєї апостольської візитації. Дякую Вам сердечно за цю честь, яку Ви мені отсе віддали, а властиво не мені а Тому, що мене післав, св. Отцю. Вже від року Він богато чув про Вас, а тепер вислав мене, щоби я побачив Ваше релігійно-духове життя, ваші церковні організації, Ваші радощі і болі, і коли я, як се маю надію, те все побачу, та вернувши до Риму, розкажу про все св. Отцю, то Він, що до Вас відносився з найбільшою любовю доложить ще більшого старання про Вас. В мені найдете як найбільш прихильного брата. Я прошу Вас о Ваші молитви. Просіть через Вашого найбільшого заступника св. Йосафата, найсв. Серце Христове, щоби моя візитація принесла для Вас якнайкрасші і найбільші успіхи".

По многолітствію Його святости Папі, о. Візитаторови та Митрополитови та відспіванню гимну-молитви: „Боже великий єдиний", відпроваджено о. Візитатора до палати, — де опісля представилось Йому львівське духовенство. У відповіді на привитання, яке проголосив о. вікарій А. Бачинський, просив о. Візитатор о вибачення, що не промавляє по українськи, але хоча дещо знає по українськи, не володіє тою мовою на стільки, щоб міг промовляти.

ОСТАННІ ВІДОМОСТИ.

ТЕЛЕҐРАМИ ПОЛЬСЬКОЇ АҐЕНЦІЇ ТЕЛЕҐРАФІЧНОЇ

Литовсько польські бої.

Вильно. Напади Литовців на польську граничну сторожу не устають. В околиці Пшелай на оранському відтинку в ночі з неділі на понеділок Литовці напали на польську сторожу. Це саме було в околиці Колтинян на Свенцянськім відтинку.

Порозуміння в справі зах. Мадярщини.

Будапешт. Мішаний розємний трибунал під проводом посадника Ротердаму д-ра Цімермана порішив оконечно матеріяльні справи між Австрією і Мадярщиною відносно зах. Мадярщини.

— **Видавництво Української Молоді в Берліні.** Група українських студентів заснувала „Видавництво Української Молоді", яке крім друку книжок, ставить своїм завданням також пересилку книжок на Україну, особливо дитячих і підручників. Так само В. У. М. бере на себе справу пересилки книжок куплених і подарованих для українських шкіл та дитячих захоронків. — Тимчасова адреса В ва: E. Wyrowyj, Berlin Sw. 47, Yorkstr. 84, II.

— **„Товариство местників".** „Гонец Краковскі" з 22. лютого 1923 р. подає, що на днях появилась на мурах м. Люблина розліплена друкована анонімова відозва, підписана якимсь „товариством местників". Відозва розпочинається урядовим тоном „Оголошуємо, що наступає", і покликуючись на три доконані замахи в Люблині, заповідає безоглядну боротьбу з паскарством. Дальше вона взиває правительство й нарід до співпраці і зазначує, що „местники" не хочуть боротися проти уряду, але як що уряд схоче їм в їх боротьбі перешкоджувати, то будуть боронитися всею силою. Дальше та відозва заявляє, що її автори, бачучи безсилість адміністраційних і судових властей, на своїх зїздах в Люблині 21, і в Лодзі 28. січня постановили розпочати на свою руку оборону покривджених через спекулянтів і багачів, а взиваючи всіх паскарів, банкирів, чорнобіржників, обшарників і гуртівників, щоби в часі від 20. лютого до 1. квітня що десять день обнижали ціну продуктів першої потреби о 25%, та відозва голосить: „Невиконання нашого приказу потягне смерть або каліцтво вище наведених або їх родин. Справедливість буде вимірена постепенно в тязі року".

— **Вп. Передплатників в Чехославаччині** просимо отсим складати передплату на наш часопис в Банку Чеських Леґіонів в Празі на конто Видавничої Спілки „Діло" у Львові, а нас повідомити листівкою. — *Адміністрація.*

Дописи з краю.

(Бранка, реєстрація, карні експедиції, господарка поліції й війська.)

Березин коло Роздолу.

Минулої пятниці жандарми напали на дім Анни Борисовської, пошукуючи за її сином „охотніком". Синові удалося втечи; а Миколу Гудиму закували в кайдани а Петра Пшеничку і його жінку Марію тяжко побили. Побито також Теклю Борисовську. Найбільше побили Анну Борисовську, так що вона зімліла. Стан її здоровля безнадійний. Жандарми післали за лікарем, щоби ратувати побитих. При ревізії жандарми украли годинник.

Підберезці пов. Львів.

Від кількох днів по селі вганяються жандарми, силою зганяють людей до канцелярії, самі переводять реєстрацію мущин, при чім діються ріжні насильства. Населення залишило село, криється по лісах.

Печенія пов. Перемишляни.

В Печенії пов. Перемишляни явився дня 24. лютого віділ піхоти із 77 вояків під командою капітана Ярося і почав ловити рекрутів, переводити військову реєстрацію. З рекрутів не зловили нікого, але зате забрали багато дробу, свиней, рогатої худоби, збіжа і т. п. Жінку Степана Крета і дві його доньки побили за те, що не давали взяти пацюка. За те саме побили Василя Васильцьового. У Марії Шиманської взяли корець пшениці, у Йосифа Крета корець вівса і мішок муки. Ялівку і бичка, які забрали в Андруха Дзюби і Андрія Гоя, зараз зарізали. Щодень ходять по селі вояки і наказують по хатах, щоб готовити для них обід.

Підгаєччина.

Вівся, дня 7. ц. м. Прибуло до села 35 польських жовнірів з поручником і розпочали грабити і бити невинних селян за це, що рекрути не пішли до польського війська. Знущалися в страшний спосіб. І так на Семка Озімка лягло двох жовнірів а третий бив; тяжко побили Зофію Набережну, дочку її Марію та її чоловіка, в яких забрали 75 кґ. муки, 60 кґ. жита, 60 кг. житної муки, 14 курок, 300 кг. бараболь і фіру дров, Марцелю Слободян і її дочку Марію Гнатинову також тяжко побили, і забрали 14 курок і 120 кг. насівки, ще й до цего розібрали хлів і починали розбирати хату та грозили підпалом, за це, що вони „мають на таких Українців око," бо чоловік Марії перебуває на Чехах.

Між иншими побито тяжко 80 літного старця Якова Стефанюка, Семка і Анну Ягва, тяжко побито, при чому і заграбували в них 50 кг. пшениці і фіру дров; Анну Здеб також побито; майже в кождого зі села щось забрали: у Мілька Кавки 4 курки, Явдохи Озімок 100 кг. муки, Яцка Ятви 13 курок і 3 качки, Анни Озімок 100 кг. ячменю, 40 кг. муки, Вавра Грубяк 130 кг. муки. Дмитра Волощука біля, 120 кґ. муки, 100 кґ. жита, в Івана Гуменного дерево, в Петра Завадовського 300 кґ. збіжа, ячменю і вівса. Також не минули Олексу Терлюка літ 73, в якого забрали муку, за це що син служив в У. С. С., підчас виборів був арештований і смертельно побитий. Нарабованого добра селян набрали кілька фір і відставляли до Підгаєць; одну фіру взяв поліцай Спихала на постерунок до Щепанова. *Вівсянець.*

Болехів.

Група польських жовнірів — в числі до шіснайцять — відпроваджувала дня 19. ц. м. до залізничої стації в Болехові кількох наших половлених „добровольців". Спізнивши поїзд, вернули назад до міста, відпровадили „добровольців" до магістрацького арешту — і переходили ринком. Саме був ярмарок — ринок повний наших людей. Нараз без ніякої причини кинулися польські жовніри на кількох наших селян, повалили їх до землі, та почали копати ногами і бити прикладами. Коли нападені зривались і хотіли утікати, ті доганяли їх і розюшені били до крови. На ринку вчинився переполох, кождий утікав куди міг, бо всі мали що найбільше в руці батіг, а „оборонці ладу" били з крісами в руках. Погулявши собі так на „гайдамаках" — пішли „герої" дальше своєю дорогою.

Снятин.

Рекрути мали ставитися 23. січня 1923 р. В ночи перед цим реченцем польська поліція уладила формальні лови на рекрутів, які в цілім повіті обмежилися до „добичі" в числі 14 людей. Взагалі добровільно ніхто не ставився. Значна часть новобранців з північної части повіта, около 100 людей, ще перед бранкою „виеміґрували" за Збруч і на Буковину. З полудневих сіл коло 30 людей опинилося на Чехо-Словаччині, решта біля 700 хлопців криється по лісах. Польська цер-

жавна поліція уряджує безнастанні лови, а кого зловить, відставляє до Снятина а відтіля до Коломиї. Нагінку уряджують жандарми ночами а до помочи беруть наказних війтів та громадських поліцаїв. Їм то обіцюють по 150.000 мп. за зловлення або вказання одного рекрута. За три тижні нагінки виловлено около сто хлопців, з чого половина втікла і криється далі. Жандармерія уживає і підступу. Ось приміром у Волчківцях, Орельци, Туловій та Любківцях жандарми проголосили таке: „хлопці не потребують ховатися, хто не хоче служити в польському війську, най іде до пана старости там дістане пашпорт тай поїде собі чи на Чехи чи на Україну". Ми були свідком розмови державного поліціянта з цивільним Поляком, де перший з них сказав, що погранична сторожа хоча не має приказів „jednak z życzliwości i za wanagrodzeniem pomage nam łowić rekrutów". Послідними часами зачала влада висилати карні експедиції на села. Доси такі експедиції були в Стецевій, Красноставцях і в Задубрівцях. Про Стецеву була допись в „Гром. Вістнику" число 32. з дня 10. лютого 1923 р. Від 13. лютого 1923 р. розкватировано в самім місті Снятині по домах батьків, що їх сини не пішли до війська по кілька вояків, які нищать і рабують, що їм тільки попаде під руки.

Реченець реєстрації старших річників скінчився 15. лютого. В ніодній громаді в повіті ніхто не зголосився, навіть писарі не хотіли переводити реєстрації. Староство дуже натискає на війтів, щоби перевели реєстрацію. На урядовім зібранню війтів 16. лютого 1923 р. комісар староства продовжив реченець реєстрації до 21. лютого і приказав війтам перевести реєстрацію як зможуть навіть без виповнення всіх рубрик. Наказні війти, зладили списи самі, бо ніхто з інтересованих до реєстрації не зголосився а в деяких селах писарі відмовили послуху, тому там надано військових писарів (Карлів та инш.) Для построху здовж і впоперек повіта переїздять відділи кінноти.

Курс грошей.

Львів, дня 27. лютого 1923.

Доляри американські	49.000—49.500
„ „ (1 і 2-ки	48.500—49.000
Доляри канадійські	48.000—48.500
„ „ (1 і 2-ки	47.500—48.000
Марки німецькі (10 тис.)	2·60—2·70
„ „ 1000	000—000
„ „ (сотки)	2·35—2·55
„ „ (дрібні)	2·10—2·35
Леї румунські	180·00—190·00
„ „ (дрібні)	170·00—180·00
Корони чеські	1375·00—1455·00
„ (дрібні)	1350·00—1400·00
Австрійські стемпл.	00·00—00·00
„ „ ст. ем.	0.000·00—0.000·00
„ сотки нов. ем.	00·00—00·00
„ 50 кор.	00·00—000·00
„ 20 кор.	—·—— —·00
„ 10 кор.	—·00—00·00
„ 1. і 2-ки	0·00—0·00
Рублі 5-сотки	350·00—400·00
„ сотки	350·00—400·00
„ 25-ки	100·00—1[illegible]0·00
„ дрібні	0·00—0·00
„ думські 1.000-ки	00 00 00·00
„ „ 250-ки	00 00—00·00
Карбованці	0·00 0·00
Гривні	0·00—0·00
Франки французькі	2750·00—2800·00
Фунти стерлінґів	205.000·00—212.000·00
Франки швайцарські	8800·00—9200·00

Золото:

20 кор.	215.000·00—220.000·00
20 франк.	205.000 00—210.000 00
20 марк. нім.	225.000·00—230.000·00
Фунти стерлінґи	00.000·00—00 000·00
10 рубл.	240.000·00—255.000 00
Доляри	00.000·00—00·0000·00

Срібло:

Корони австр.	3.200·00—3.300·00
5 кор. австр.	00.000·00—00 000·00
Фльорени австр.	8.200 00—8.400·00
Рублі	14.800·00—15 000·00
Копійки	00·00—00·00
Доляри американські	00.000·00—00.000 00
„ „ полов. і ¼	0.000·00—0.000.00
Доляри канадійські	0.000 00—0.000·00
„ „ дрібні	0.000·00—0.000·00
Леї румунські	0 000·00—0 000·00

✝ Посмертні згадки.

Стефанія Ільницька, дочка бл. п. о. Василя Ільницького, відомого діяча галицького відродження і директора акад. ґімназії у Львові та Марії з Гарасевичів, померла в домі свого брата у Львові радн. Ярослава Ільницького дня 23. лютого ц. р. в 65. році життя. Похорони при участи рідні і гуртка приятелів та знайомих відбулися в неділю 25. ц. м. з погребового дому при вулиці Крашевського на Личаківський цвинтар.

Покійна належала в своїм часі до найбільш образованих українських жінок, володілаількома чужими мовами, головно французькою, інтересувалася плястичн. мистецтвом і з тією метою відбула перед 40 роками подорож до Італії і Дрезна. Хоч відірвана від бурхливого національно-культурного життя останніх десятиліть, Покійна глибоко любила свій народ і вижидала його державного воскресення. В. Ї. П.

Жертви на „Рідну Школу" мусять бути постійні, бож і видатки „Рідної Школи" є постійні.

ОПОВІСТКИ.

Позір члени Т-ва „В. П. У. У."! Членська вкладка на місяць март виносить 2.500 мп. 1770 2—2

Заходом Читальні „Просвіти" Личаківської дільниці відбудеться дня 4. марта ц. р. в велик. салі „Народнього Дому" о год. 7. вечером ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ СВЯТОЧНИЙ ВЕЧІР. В програму входять продукції мішаного і мужеського хору читальні, вступне слово Вп. проф. М. Галущинського, декламації, сольоспіви і сольо скрипкове при ласкавій участи Вп. П. Чабанівчої-Нагорної, Ю. Макуцівної, Ст Панькова і К. Чички. Вступ вільний за запрошеннями. Добровільні жертви на будову власного дому будуть приниматися з подякою. Запрошення видається кождого дня почавши від нині в домівці Читальні при вул. Гавзнера ч. 12 від год. 7-ої вечером, а в пятницю і суботу в Народнім Домі на „Бесіді" від год. 6—8 вечером. 1795 1—2

Для вязнів зложили: Ю. Стефанович 2000, Федів В. 5000, Ю. Михайлишин 500, Громадяне в Містках 20000, Плювак 5000, Д-р І. Кунців 1000, М. Яцків 180000, Читальня Просвіти в Молотові 500, Ціцюра 3000, о. Кордуба (збірка) 7100, О. Пристай 5000, збірка на весілю Крестиняка 9720, о. В. Терещук (коляда) 20000, Ком. доп. пол. в Букарешті 500 леів, Тов. Пол. „Січ" в Ню Йорку 367500 мп. Вп. Жертводавцям щира подяка. 1147 1—1

На „Рідну Школу" зложили: Ярослав Вілинський студ. гірничої акад. в Пшібрамі 20 кр. ч., з приводу вінчання п. Ір. Студинської з д-р Ол. Тисовським; Володимир Козло, студ. прав з Борислава 10000 мп. і кличе п. Ів. Кулинича; Павло Федешин з Глубічка 10000 мп. місто бажань з нагоди вінчання п. Ю. Татарнюка з п-ю Павл. Кречковською; Василь Мельник з Верхні, пов. Калуш 25.000 мп., як збірка з громади, за що щиру подяку складає Головна Управа Укр. Пед. Тов. IX 1—1

ЛИСТУВАННЯ.

(Запити і відповіди).

„Хто знав би де живе або що сталось з паном **Коломийченком,** родом з Ворзеля біля Київа, який довший час перебував в Тарнові, зволить ласкаво картою подати вістку на адресу: свящ. Т. Сембай, Тернопіль вулиця Сенкевича ч. 55". 1773 2—2

„Хто знав би, де пробуває **Константин Шерецький**, з Сокільця — подільська ґубернія, Велика Україна, зволить ласкаво повідомити його сестру Інну Михайлову на адресу „Інна Михайлова — Ukrajinsky tabor „B" — Josefov, Č. S. R. 1772. 2—2

Дрібні оголошення.

ПАРОХІЯ в місті, перем. епархії з родинних зглядів до заміни хоч би і за село. Державна ґімназія семінарійні курси і школи виділові в місци. Церков, мешкання і господарські будинки в дуже добрім стані. Можна провадити рільне господарство. Зголошення приймає почтою Вп. п. Гребеняк Львів, Шептицьких ч. 25. I. пов. 1767 2—3

ВИСШІ РАХ. ПІДСТАРШИНИ У. Г. А. перебуваючі під цю пору в Č. S. R. навяжуть переписку з панночками або молодими вдовами (виключно з Українками етноґрафічних границь З. У. Н. Р.) Ох деж — Ви ті синьоокі, що тішитесь нашою славою під Львовом, Бережанами, Чортковом і на широких степах України? А тепер... коли нас „в кізли кріс" - через сині Карпати відгукніться та потіште нас хоч словечком! А ми Вас поцілуєм в уста малинові, в карі оченята тай чорнії брови. — Неанонімні ласкаві зголошення просимо слати під „Nadija 30", „Vitcyna 32" і „Červinci 28". Poste-restante Beregsàs Č. S. R. 1789 1—2

ІНСТРУКТОРА прийму сейчас для трьох ґімназияльних учеників, а то: з II. кл. і повторення IV. і V. кл. ґімн. Зголошення з поданням услівій і точною своєю адресою слати письменно на адресу: о. Іван Ільницький, парох в Головську п. Ясінка масьова. 1794 1—3

НЕ МАЮ НАСІННЯ цего року. Німецьке дуже дороге і годі дістати. — Д-р Величко Григорій. 1792 1—3

ПОШУКУЮ панночки до науки і ведення 2 дівчаток з II. нормальної за удержання і винагородження. о. Юрій Богдан, парох, Баличі підгірні п. Соколів ad Стрий. 1791 1—1

НАФТУ, СВІЧКИ і ЦЕМЕНТ по фабричній ціні доставляємо сейчас по вамовленню і вплаченню задатку. — „УНА" промислово-торг. Товариство сп. з обм. пор. в Дрогобичи. 1785 1—4

АКАДЕМІК, вправний і солідний інструктор прийме лекцію на провінції зі всіх кляс ґімн. учит. сем. і народн. може вчити також анґл. і франц. мови. Зголошення слати до Адміністрації під „Здібний". 1790 1—1

КОНДУКТОР електричної залізниці у Львові, що дня 4. II. ц. р. о год. 6-ій рано по дорозі від почти до Гетьманських валів продав Панови Українцеви, що їхав в товаристві пані білет з пересідкою на Г. Г., а не маючи здачі з 5000 мп. звернув гроші а сторона білети. Відтак не уживані ті білети продав дальше, однак при контролі інспектор закинув йому подвійну продаж того самого білету і видалив зі служби. Просить проте підписаний кондуктор дотичного Пана, щоби був ласкавий зголоситися до трамваєвого інспекторату та потвердив правдивість повищого факту, щоби підписаний міг наново вернути до служби. — Белец Іван, трамв. кондуктор. 1—1

ІНСТРУКТОРА до двох хлопців 2—3 кл. ґімн. потребую сейчас. Услівя подавати письменно греко кат. уряд парохії Залуже к. Сянока, почта в місци. 1786 1—1

ЖЕНЩИНА старша, інтеліґентна прийме сейчас місце господині дому за малим винагородженням. Е. Д. посте рестанте, Станиславів 2. 1793 1—3

ПОТРІБНИЙ інструктор до ученика III. кл. ґімн. Зголошення з услівями слати: Микола Ромах, Чесники п. Рогатин. 1768 3—3

КАНДИДАТ нотаріяльний глядає сейчас нотаріяльної посади. Зголошення з поданням услівій до Адміністрації під ч. 84. 1776 2—3

САМІТНА старша учителька пошукує старшої інтеліґентної особи до заряду домом і заняття хатньою господаркою. Заряд школи Струтин Вижн. п. Рожнітів. 1780 2—2

АЛЬБОМ ПІСЕНЬ сольових з фортепяном Лопатинського за мп. 8.500 з пересилкою висилає „ТОРБАН" Львів, Ossолінських 6. 1774 2—2

ГР. КАТ. КОМІТЕТ ПАРОХІЯЛЬНИЙ в ТУРЦІ коло Коломиї пошукує майстра до будови деревляної церкви 27 м. д. 17 м. ш. Потрібний матеріял деревний треба обособити. Зголошення до гр. кат. Уряду парохіяльного в Турці коло Коломиї. 1782 2—3

Присилайте передплату!

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

ВИДАВНИЦТВО 1777 2—3

„ЧЕРВОНА КАЛИНА"

видає в цьому році **Великий Ювилейний Календар.** Тому проситься усіх, хто свідомий того, як важним в життю нашім є закріплення традиції визвольних змагань присилати якнайскорше матеріяли (поезії, оповідання, спомини, нариси, рисунки, малюнки, фотоґрафії). Некрольоґи не будуть поміщувані. Найбільше бажаними є картини з днів слави і веселі воєнні анеґдоти та жарти. Рукописи просимо писати чорнилом, читко і на одній стороні. Приняті праці будуть нагороджені, неприняті, а більші розміром звернені. Адреса В-ва: **„ЧЕРВОНА КАЛИНА", Львів, Руська 18.**

Товариство українських жінок — — „ТРУД" в Жовкві — —

пошукує КРАВЧИНІ

Зголошення до пані СІНҐАЛЕВИЧЕВОЇ в Жовкві. 1787 1—6

Винники, 20. II. 1923.

ДО

Хвальної Спілки „УСТРІЙ"

Товариства промисл.-будівлян. у ЛЬВОВІ, вул. Личаківська ч. 64/I.

З адаптацій, переведених скоро і дешево Вашою Вп. Фірмою у моїм мешканню у Винниках, я вповні вдоволений, тому буду в крузі моїх знайомих поручати Вп. Фірму „УСТРІЙ".

З поважанням

о. Кирило Левицький

емерит. парох, Радник Митрополичої Консисторії.

1788 1—1

Капелюхи мужеські, жіночі, в великім виборі поручає **Твожияньскі, Львів,** КОСТЕЛЬНА 8, (будинок Рукодільничої палати). — Приймає старі соломяні і фільцові до перерібки. 1707 5—6

Вже вийшло з друку оповідання — КАТРІ ГРИНЕВИЧЕВОЇ п. з. —

„ПО ДОРОЗІ В СИХЕМ".

Головний склад в Українській Книгарні й Антикварні у Львові, вул. Рутовского 22. 1740 4—4

Ширіть наш часопис!

Подяка.

Волею Всевишнього перенісся до вічности дня 3. січня ц. р. мій найдорощий Батько о. Іван Ковальський, белзький декан, парох села Ванева. Не маючи покищо змоги особисто подякувати всім, що віддали Покійному послідню прислугу та причинилися до звеличання сумного похоронного обряду — складаю цею дорогою як найщирійшу подяку. Особливо щиро дякую Впреп. Отцям: о. Лехицькому, катехиті в Сокалі, о. Худикови Іванови, пароховч села Жабче, о. Салукови Луці і о. Медицькому, катехитам з Белза, о. Жукови В. парохови села Жужіль, о. Гарасовському, парохови села Себечів і о. Голічкови І., парохови села Осердів. Рівнож складаю щиру подяку Впов. П. ґімн. проф. Смольницькому Стефанови, Впов. Панам Козицькому Михайлови і Лесюсеви Іванови і прочим жителям села Ванева, що занялися і щиро піклуються моєю матірю.

Нехай Вам тисяч-крят винагородить Всевишній за труди і добрі серця!

Михайло Ковальський

хорунжий У. Г. А. студ. текст. акад. Brno, Č. S. R. ul. Vranovská čís. 1, III.

1775 2—3

КІНОТЕАТРИ

КОПЕРНИК і МАРУСЕНЬКА

висвітлюють від понеділка 26. ц. м. настроєву драму на тлі французької аристократії в 6. діях п. з.

Маркіза de Clermont.

Дві головні ролі маркізи de Clermont і молодої Жезмен креує молода і вродлива МАРГАРЕТА ГЕД.

За редакцію відповідає Ол. Кузьма

З друкарні Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Календар зперед 100 літ.

В родинній своїй бібліотеці знайшов я календар на рік 1822. під заголовком „Pielgrzym Lwowski, czyli podług nadoziomu lwowskiego ułożony Kalendarz". Читаючи його, набираємо виображіння про духовий корм наших предків зперед 100 літ, чим їх кормлено у тодішних видавництвах.

Книжка великої октави, на 150 сторін грубого, бібулястого паперу. На передній стороні окладинки герб міста Львова, окружений двома галузками: дубовою й лавровою, а над гербом австрійська цісарська корона. Автором є Карло Йосиф de Hüllner, наклад і друк Піллєра.

По дуже приязнім вступі до „приятелів" — без найменшої дози якогось патріотизму чи взагалі національної закраски, слідує календаріюм для католиків, протестантів, греко-католиків і жидів.

Відтак ідуть на 35 сторонах родоводи всіх володіючих родин в Европі — з дітьми, внуками, вуйками й тітками. Видко, що тодішних інтелігентів займали подробиці з життя цісарів і королів в більшій мірі, ніж твори тодішних поетів і письменників!

Найцінніншою розвідкою є статистичний образ Галичини на 14 сторонах. Тут знаходимо підсоння, топографію, ріки, ростинність, мінерали; рогатої худоби було тоді 1,242.000, а коней 339.000. Після конскрипції з р. 1819. було всього населення 3,817.846 голов — а на одну квадратову милю припадало 2515 голов. Найрідше заселеними були циркули: Чортківський, Коломийський і Стрийський. Поміж народами, заселюючими Галичину „nayznaczniejsi są co do ilości Rusini, chociaż naywiększą częścią do prostego ludu należą, i nie wielu tylko Szlachty między sobą liczą". Жиди, 206.000, займаються по „naywiększéy części handlem i szacherstwem". Дальше йде статистика уродин, шлюбів і померших, стан здоровля, віроісповідання.

В уступі про „ustanowy naukowe" довідуємося, що в Галичині є 12 гімназій і 2 реальні школи. Гімназіяльних учеників було 2956. Тривіяльних шкіл 346 а 974 тимчасових парохіяльних шкілок. — В уступі про продукцію і торговлю Галичини бачимо, що тоді Галичина вивозила за границю головно: збіжжа, сіль, олово, залізо, шкіру, дерево, лен, тютюн, коні, худобу, вівці, вовну, а з промислових виробів: цвяхи, **коси**, **серпи**, тафльове скло і дуте, склянні перли, цину, мідяні начиня, глиняні вироби, горівку, полотно, потаж і т. п. Виходить з того, що Галичина була перед сто літами більш активною промислово ніж тепер, а причиною сього є безперечно характер її, як кольонії чужої держави, себто Австрії.

В літературній части (оскільки се можна би назвати так) є переказ про „Хрест біля Заліщик". Повість середновічно-романтична. Героєм є Василь, вихованок в дворі, який любиться в донці своїх опікунів та входить в ріжні лицарські заклади (турнії, біг до мети) з шляхтичем Казиміром, для здобуття панни. — Гумористичне оповідання „Пат в тароку", з життя шляхти — досить плохеньке. — Вірш Сальомона „Чортівська скала в Лисиничах", змальовує нам ворогування двох шляхтичів, Ігора й Федора, які мали свої замки на лисиницьких горах, та кінчиться братовбійством під скалою. Вірш цей збудований на місцевім переказі.

Кращою статею в сій части вважати можна „Співи люду". Подає вказівки, як належить братися до зрозуміння народних пісень, як дошукуватися в них мотивів, тону, почування й образового змалювання настроїв душі. Слідує кільканайцять зразків краковяків і мазурів, відтак йде думка о „Hryciu". Піднесено етичний момент пісні: Хоч народ український вірить в чари й забобони, то заразом переконаний, що чари не чіпаються праведних, необлудних й вірних людей. До тексту „Не ходи Грицю" додано гарний переклад німецький віршом:

Vermeide, Gregor, den Kreis der [Schönen,
Weil sie als Hexen der Hölle fröhnen;
Stroh wird verbrannt und Kräuter [wallen,
Mit der Gesundheit wirst dus bezahlen.

Пісня „Козак коня напував" рівнож переложена на німецьке. Скомбінована вона тут в дальшому ході з ріжних козачків — в сценічну картину козака, Дзюби (віспуватої) і її матери.

Для прикладу доброго перекладу наведу Козачка:

Два голуби воду пили, а два ко- [лотили,
Бодай тії не сконали, що нас роз- [лучили.

По німецьки:

Ein Par Tauben tranken Wasser, ein [Par machten's trübe,
Warum störten falsche Menschen unsre [reine Liebe!

Відтак ідуть численні господарські ради й вказівки, короткі студії про каву, тютюн, виріб пива, силу пари і розвідку, що „istnienie jednorożców nie jest przecie bajeczne".

Кінчиться календар стемплевими табелями, описом ярмарків, та розкладом годин, коли почта приходить і відходить „przy dobréy drodze i w czasie dobréy pogody"...

Тон цілого календаря спокійний, лагідний, без національної ворожнечі, бо й тоді ще не розвинувся був націоналізм так, як сьогодня, а цікаве й се, що героями оповідань, взятих з місцевого, галицького життя являються таки наші, українські Ігори, Федори, Василі. Видко, що надавали тон товариському життю Українці.

Переповів *О. Б.*

Нова станиця нашого промислу.

Багато говориться у нас про економічне відродження, яке дає народови силу і значіння та на ділі поза силою слів мало помічається справдішню працю в тім напрямі. Тож з радістю слід витати усякий прояв самостійної праці на цьому полі, підпирати його і не дати занепасти.

Велике розуміння цеї правди, що в економічному піднесенню народу є велика сила і що дрібні зусилля дають в сумі величавий вислід, виявили шведські жінки, переводячи цю правду практично у життя. Вони взяли у свої руки багато галузей промислу і причинилися визначно своїми поодиноко слабими силами до створення рідного промислу.

У нас поле рідного промислу лежить майже зівсім відлогом. Поодинокі спроби все ще є виїмками у загальній інерції і застою. Одним з таких у нас іще виїмкових актів енергії і підприємчивости одиниць є заснования у цих днях **першої української фабрики цукорків в Перемишлі** (вул. Гродська ч. 13). Її основательки пп. Авдиковичева і Борисова поклали собі метою добрими, гігієнічними цукровими виробами усунути з рук української дитини негігієнічні, часто навіть шкідні здоровлю цукорки усяких несовісних фабрикантів. Ця перша українська фабрика „Фортуна", виробляє цукорки усяких сорт від вибагливих помадок до звичайних кармельків і бомбонів.

Обовязком нас, жінок, є піти на зустріч праці основательок фабрики, підперти фабрику замовленнями чи то збірними для родин, чи для крамниць. Старанням нашим повинно бути, щоби ні в одній нашій споживчій крамниці по містах, місточках і селах не бракувало цукорків української фабрики „Фортуна". Нехай розходяться вони якнайбільше по краю, щоб розвивалася і кріпшала одна зі станиць нашого рідного промислу. *О. К.*

До Українського Громадянства!

Підписані гуманітарні Товариства, що займаються опікою над вдовицями, сиротами і опущеними дітьми, що удержують, зглядно підпомагають сирітські захисти і захоронки, звертаються до Українського Громадянства в краю і Америці з отсим представленням:

Війна нанесла нам тяжкі удари. Лишилися тисячі вдів і десятки тисяч сиріт, що найшлися в дуже тяжкім положенню. Нашим сиротам грозить небезпека винародовлення, коли Українське Громадянство ними не займеться.

Наших дітей вивозять вже нині на виховання до чужих держав (приміром Франції), де їх винародовлюється. Є чинники, які цим чужим Товариствам йдуть на руку. О скільки наша суспільність не доложить всіх зусиль, щоби усунути небезпеку, грозить нам смертний удар в сам корінь народу. Коли цей корінь усхне, то всі надії, які покладаємо на нашу дітвору в буduччині, пропадуть.

Констатуємо з жалем, що така важна справа, як суспільна опіка над вдовицями, сиротами і опущеними дітьми, не зацікавила доси, як слід, цілої нашої суспільности. Як не буде своїх захистів, захоронок і вакаційних осель, то будуччині нашої школи грозить небезпека, бо з часом бракне для неї матеріялу.

Маємо тисячі вдовиць, що при найбільшім напруженню не в силі виховати своїх дітей. Вони зневолені віддавати їх в чужі руки, а виновником цеї сумної появи являється наша суспільність.

Товариства: „Українське Товариство охорони дітей" і „Український фонд воєнних вдовиць і сиріт" та „Українська Захоронка" повинні числити не сотки а міліони членів та мати свої філії по цілім краю. Кождий повіт, кожда громада, кожда свідома одиниця мусить нам прийти з помічю. Обовязком Громадянства є, опікуватися вже істнуючими захистами, чи захоронками, щоби їх не треба було ізза браку фондів розвязувати, творити нові захисти і захоронки та при кождій нагоді складати і збирати для них жертви в грошах і натурі. Ми пригадуємо нашій суспільности, що цей народний обовязок мусимо самі сповнити і ніхто не сміє нас заступити. Дотеперішна праця в тому напрямі є виключно мала. Чи не сором для нашого Громадянства, що примiром у львівській Архієпархії приміщено у захистах ледви вісімсот сорок шість сиріт, а над деякими з цих захистів висить гроза замкнення, бо удержання цих сиріт вимагає міліонів місячного вкладу?

Тому й відкликуємося до всего нашого Громадянства з просьбою мати важність цеї справи на оці і помогти нам. Нехай на нас не тяжить вина, що ми в тяжкій хвилі мовчали і на грозу небезпеки для нашої нації не звертали уваги.

Розвинім негайно дуже інтензивну працю і ратуймо молоде покоління поки час!

У Львові, дня 5. квітня 1922.

„Українське Краєве Товариство охорони дітей і опіки над молодіжю", Львів, вул. Бляхарська ч. 11, І. п.

Модест Каратницький в. р.
президент.

Д-р С. Старосольський в. р.
секретар.

„Український фонд воєнних вдів і сиріт", Львів, вул. Домініканська ч. 11. І.

Д-р Кирило Студинський в. р.
президент.

В. Весоловський в. р.
секретар.

„Український Епархіяльний Комітет опіки над воєнними сиротами", Львів, вул. Домініканська ч. 11. І.

о. Василь Лициняк
голова.

Ю. Шкрумеляк
секретар.

ЖЕРТВИ

Пресовий фонд.

На пресовий фонд української незалежної преси зложили в марках пол.: Мар. Білико**в**а Стрий 1.000, кличе: С. Лукіяновичеву Львів, Вариводову Туря велика, З. Тимцюраківну Дашава. Микола Голояд селянин Пізнанка 200, Осип Решетило Городниця 300, о. Павло Решетило Постолівці 500, о. Омелян Менцінський Маластів 300, Олександер Пеленський Самбір 500. кличе: Д-ра Кавальця Коломия, Дм. Пеленського Бандрів нар на довільні квоти. М. Кужиль проф. гімн. Рогатин 500, Софія Мелешкевич Говилів 500. кличе: Софію Богачевську Говилів, Д-ра Волод. Левицького Копичинці, Теклю Кучерівну Чорнокінці Вел.,

На українські сироти

від дня 20. серпня 1921 до 10. квітня 1922 вложили: Іван Паліїв Рівня 200, Микола Старко Белз 300, о. М. Волинець Загірочок 500, о. Василь Стадник Ілавче 200, о. Петро Яцишин Риплика 250, збірка парохії Камінки 2.405, о. Петро Літинський, збірка в Телячім 1.100, о. Володимир Венгринович Соколики 300, Гафія Бундзяк Найгафен 250, Павло Фіялко Ставчани 250, д-р Михайло Ільницький Бірча 5.000, о. С. Іванчук Козова 100, збірка б. урядників намістництва 1.000, о. І. Палій Станимир від себе і з акафісту 500, о. Л. Залужний Заланів 1.000, о. І. Пелех Слецъ Беньків зб. 821, о. Т. Це-

гельський Струсів 200, о. О. Лотоцький Дубківці 1.250, о. Герасимович Терпилівка зб. 3.280·50, о. Давидович Ожидів зб. 310, о. Бучацький зб. 1.862, о. Цегельський Струсів 500, о. Кулик Ілемня 160. о. Погорецький Велдіж збірка 500, парохія Островець 2.000, о. Волинець в Загірочку 500, о. Літинський Теляче зб. 1.000, парохія Сушна 750, о. Панчишин Гологори збірка 5.200, о. Іванчук Козова 500, Н. Луків Львів 100, о. Заяць Гряда збірка 3.190, Л. Дзідзінський Львів 100, парохія Ст. Яричів 2.000, о. Грицай Колодіївка зб. 2.500, а від себе 500, С. Курочка Плісняни 470, парохія Сороки Щир. 1.163, К. Петрів Веринь 200, парохія Заднишівка 700, парохія Рудно 1.430, о. Волинець 500, о. Задворняк Дереваяни 200, о. Пилипець Германів 250, о. Казанівський Новиця 1.000, парохія Назарія 1.080, о. Глуховецький Острів зб. 3.000, Сороки 126, Жидятичі-Ляшків 240, о. парох 50, о. Галянт Корчин 1.000, о. Зарицький Войнилів 100, тов. Апост. молитви Угерсько 1.000, Анна Кикта Угерсько 1.000, о. Залужний Заланів зб. 1.320, від себе 1.680, о. Ів. Іванчук Товсте 3,750, о. Петриця Токи зб. 2.365, парохія Камінне 1.070, Юр. Петрик Виноград 600, парохія Новосілки ліс. 1.000, Стефанія Козакова 2.000, аматорський кружок в Жовкві 500. о. Онуферко Криве 100, парохія Глещава п. Теребовля через о. Волошинського 14.000, о. М. Волинець Загірочок (коляда) 1.000, парохія Ожидів 1.000, о. І. Михайлів Веринь 1.000, о. Д. Попович Гниличка п. Нове село 4.000, о. М. Шавала Фірлеїв 3.000, Братство церковне Грибовичі через о. І. Білинкевича 500, парохія Дубовиця 1357, Сильвестер Вояковський Богданівка к. Підволочиск 1500, П. Вирста Ятвяги 1000, парохія Бертнишів 1500, о. В. Стрільбицький Вишнів п. Новоселці 5000, о. Н. Дереш Новосілці 2000, парохія Надіїв п. Долина 4200, о. І. Іванчук Товсте 300, парохія Сороки п. Хоростків 1000, о. Ал. Заячківський Збараж 2500, о. Іванчук Товсте п. Грималів 2000, о. М. Волинець Загірочко 600, о. М. Волинець Загірочко 1000. Всім тим щедрим жертводавцям складає в імени наших бездомних сиріток найсердечнійшу подяку та просить о дальшу ласкаву прихильність „Український епархіяльний Комітет опіки над воєнними сиротами" у Львові, вул. Домініканська 11/I.

ОПОВІСТКИ.

Народній театр Тов. „Українська Бесіда" у Львові, під артистичним проводом Олександра Загарова. Саля Тов. ім. М. Лисенка, вул. Шашкевича ч. 5.

СВЯТОЧНИЙ РЕПЕРТУАР.

Неділя, 16. квітня: попол. „ОЙ НЕ ХОДИ ГРИЦЮ...", народня драма зі співами на 5 дій М. Старицького, вечером „БАРОН ЦИГАНІВ", оперета на 3 дії Й. Штравса.

Понеділок, 17. квітня: попол. „МОЛОДА КРОВ", комедія на 4 дії В. Винниченка, вечером „ЦИГАНСЬКА ЛЮБОВ", оперета на 3 дії Ф. Легара.

Вівторок, 18. квітня: вечером „ВІЗНИК ГЕНШЕЛЬ", драма на 5 дій Г. Гауптмана (переклад Б. Грінченка.)

Четвер, 20. квітня: Шевченківське Свято, — премера „МОМОТ НІР", трагедія на 5 дій Єлисея Карпенка.

Початок пополудневих вистав о год. 3, вечірних о год. 7·30.

Білети продає раньше „Народна Торговля", а в день вистави від год. 10 до 12 перед пол. і від год. 2 попол каса театру.

Реколекції для духовенства відбудуться заходом Т-ва ім. св. Ап. Павла у Львові в духовній семинарії в днях від 24 квітня до 27 с. м. с. р. Перша наука відбудеться в понеділок дня 24. с. м. о годині 6 ій вечером. Учасники будуть мати харч і приміщенне в семинарії за оплатою 1000 мп. за добу. Проситься привезти зі собою білля на ліжко Зголошуватися на адресу: Секретаріят Тов. ім. св. Ап. Павла, Львів, вул. Коперника ч. 36. 2—2

Учительське Слово ч. 2—4 висилається на усі відомі адреси українського учительства. Хто до Великодня не одержить, нехай повідомить Редакцію. — Ред. Учит. Слова. 1101 2—2

Заходом Української Захоронки в Поморянах відбудеться дня 23. квітня ц. р. о год. 5. вечером

СВЯТОЧНИЙ ВЕЧІР,

в честь Тараса Шевченка, на який запрошується дооколичне громадянство. 1114 1—1

„Веселих Свят" желає Вп. Гостям, як і Членам стовариш[ення] — ДИРЕКЦІЯ СТОВ. „НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ".

Старанням Амат. Театральної Дружини Філ. Т „Просвіти" і инших Товариств відбудеться в Турці н. Стр. в салі Сокола, в неділю дня 23. квітня 1922 р. СВЯТОЧНИЙ ВЕЧІР в 61-літни роковини смерти Тараса Шевченка — зі слідуючою програмою: 1) Вступне слово, 2) „Наталка Полтавка", українська оперета на 3 дії Івана Котляревського, 3) Живий образ. Чистий дохід призначується на фонд „Учителя". 1119 1—2

Д-р Михайло Мельник Бутини, зложив замість святочних желань 1000 мп. на Рідну Школу.

На підмогу голодуючим літератам емігрантам з Великої України відбудеться дня 25. с. м. у второк в великій салі Муз. Тов. ім. М. Лисенка у Львові літературно-артистичний вечір, заходом молодих письменників і „Митуси". — В музичних продукціях беруть участь Вп. п. Свірська, Бесарабов і Винницький; в літературній части Бабії, Бобинський, Купчинський, Шкрумеляк, у „Фарсі" пера Л. Лепкого, в постанові п. Крушельницького, беруть участь: п. Галіцінська, Орська, Крушельницький. Давидович зі своєю партнеркою поставить балетові дуети. Вп. Авраменко відтанцює українські танці: чумацький, запоріжський і гопака. По вечері товариські забави з танцями. Добрий буфет під умілим зарядом Порадні Матерей. Подрібиці пізнійше.

Дрібні оголошення.

В С. ПЕТРИКОВІ віддаленім о пів кілометра від Тернополя є на продаж реальність: об'єкта 2 морги з господарськими будинками, садом і огородом, а до того 8 моргів поля дуже доброї якости і морг сіножати. Докладної інформації уділить адвокат д-р Степан Брикович в Тернополі, вул. Тарновського. 1106 2 3

АКАДЕМІК гладає лекції на провінції від 1. мая. Зголошення до Адміністрації під „Вправний". 1120 1—2

Мельма

Чекове конто
у варшавській почтовій касі
щадности ч. 149847.

—o—

Телеґрами:
„М е л ь м а“ Львів.

—o—

Урядові години
від 9 — 1 перед полуднем
і від 4 — 7 пополудни.

—o—

ТЕЛЄФОН Ч. 736.

СПІЛКА

торговельно-промислова, для торговлі зі Сходом,

Спілка з обмеженою порукою,

Львів, вул. Зиблікевича 24, І. поверх.

ЕКСПОЗИТУРИ:

1) Перемишль, вул. Косцюшка ч. 3,
2) Дрогобич, при залізн. стації,
3) Остріг на Волині, вул. Кідри ч. 1,
4) Городенка, при Повітовій Кооперативі.
5) Підволочиска, при Господ. тор. Спілці „Збруч“.

Провадить:

I. Відділ насінно-збіжевий:
купує і продає сіно прасоване і солому, муку, хміль, макухи,

II. Відділ будівельний і опаловий:
Дерево матеріялове, цегла, дахівка, етерніт, папа дахова, ґонти, бляха цинкова, поцинкована, чорна, мідяна, цемент, ґіпс, вапно, тростина, вугіль, кокс, торф і експорт дерева.

III. Відділ штучних навозів:
Суперфосфат, каініт, томасина, „успулюм“, сіль їдальна в топках, желену — і для худоби,

IV. Відділ машин рільничих, промислових і технічних:
Урядження гоpалєнь, млинів, цеголєнь, тартаків, сушарень до експльоатації торфу, машини до виробу дахівок і виробів цементово-піскових, машини до шиття, пожарні сикавки, льокомобілі, жниварки, косярки, молотільні, мотори, кирати, млинки, січкарні, трієри, плуги, борони, сівачки, машини молочарські, коси і серпи, вози і залізо штабове.

V. Відділ смарів:
Нафта, бензина, олива, віск земний, олій ріпаковий, льняний і конопляний і т. д.

VI. Відділ мануфактутний (текстильний):
Сукна всякого роду, льняні і бавовняні вироби, як шефіри, зефіри, хустки, ручники і т. п., тільки en gros, а також купно і продаж щетини.

VII. Папір і паперові вироби (en gros).

Маємо заступства краєвих і заграничних фабрик.

Спілкам торговельним і кооперативам 2 проц. опусту.

Приймаємо уділи від 1.000,000 Мп.

„МЕЛЬМА“

- - - Львів, вулиця Зиблікевича ч. 24. - - -

Видає і за редакцію відповідає Олекса Кузьма. З друкарні Спілки „Діло“.